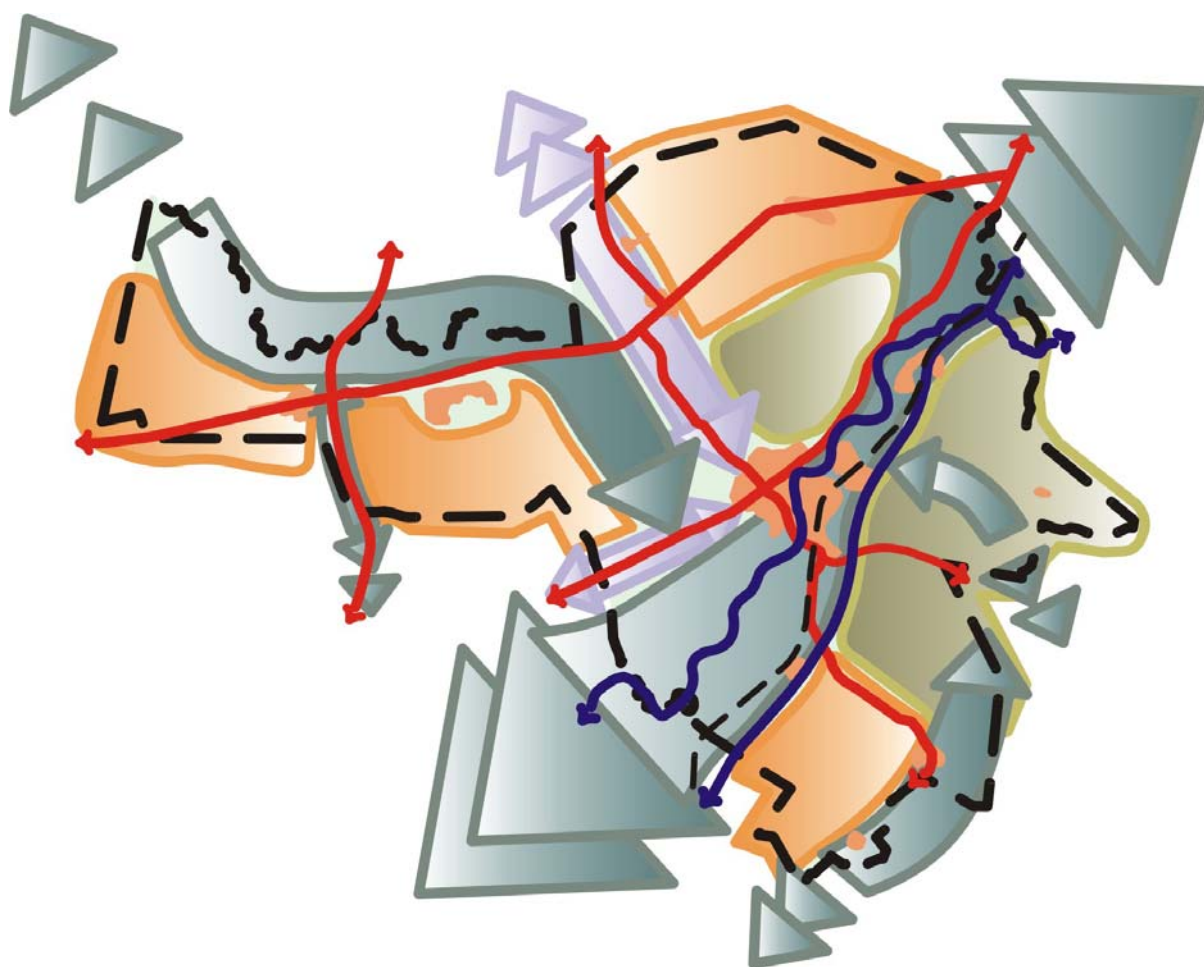

Visienota Buitengebied

Visienota Buitengebied

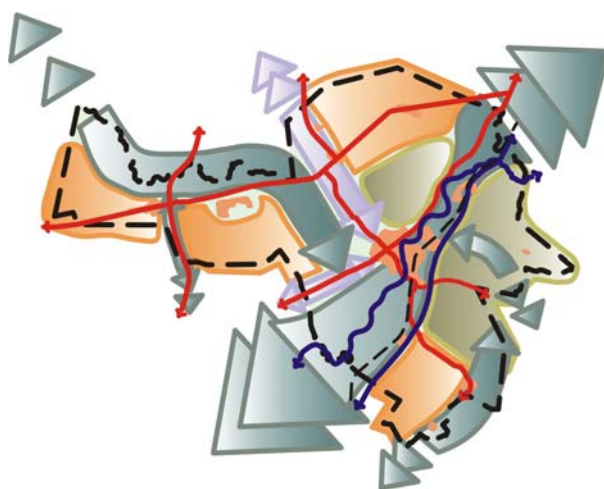
Gemeente Hardenberg

Hardenberg, 18 juli 2006

Visienota Buitengebied

Gemeente Hardenberg

	Datum	Nummer
Ontwerp ter visie	2 maart 2006	
vastgesteld	18 juli 2006	2006/4359

Hardenberg, 18 juli 2006

**Opgesteld door: Jaap Wuite en Tineke Bovenkamp
Afdeling Ruimte en Economie**

Inhoudsopgave

	<i>Bladzijde</i>
1. Inleiding	2
1.1 Achtergrond en doel	2
1.2 Beleidskader	2
1.3 Juridische status	2
1.4 Werkwijze	3
1.5 Leeswijzer	3
2. Beschrijving huidige situatie	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Bodem en water	5
2.3 Het landschap	8
2.4 Biodiversiteit	11
2.5 Milieu	12
2.6 Landbouw	13
2.7 Wonen	14
2.8 Economie en infrastructuur	16
2.9 Recreatie en toerisme	17
3. Visie buitengebied	19
3.1 Inleiding en uitgangspunten	19
3.2 Visie op thema's	20
3.3 Onderscheiden deelgebieden	28
3.4 Opzet nieuw bestemmingsplan	35
3.5 Ontwikkelingsvisie	35
Begrippenlijst	36
Bronnen	37
Bijlagen	

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

Deze nota is het resultaat van de wens om te komen tot een ruimtelijke visie voor het buitengebied van de gemeente Hardenberg. Deze ruimtelijke visie vormt de basis voor een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied, ter vervanging van de huidige bestemmingsplannen Buitengebied Avereest, Gramsbergen en Hardenberg.

1.2 Beleidskader

Het landelijke en provinciale beleid ten aanzien van het landelijk gebied is volop in ontwikkeling.

Op rijksniveau is er de nota Ruimte (in mei 2005 aangenomen door de tweede kamer) die uitgaat van een vitaal platteland en het ontwikkelen van het landschap met kwaliteit. De kwaliteit van het landschap verdient volgens het rijk een volwaardige plaats bij ruimtelijke afwegingen. Ook water speelt daarbij een belangrijke rol.

Op provinciaal niveau is er het streekplan Overijssel 2000+, dat ten aanzien van de groene ruimte uitgaat van een samenhangende en waar mogelijk elkaar versterkende ontwikkeling van bestaande en nieuwe functies. Ook moeten er volgens de provincie voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor een economisch en milieuhygiënische duurzame landbouw, moet de grote rijkdom aan natuurwaarden (biodiversiteit) geconcentreerd in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur worden ontwikkeld en moet het voorzieningenniveau voor recreatie en toerisme worden versterkt.

Op gemeentelijk niveau is er de gemeentelijke toekomstvisie “Hardenberg stapt stevig op de toekomst af” (vastgesteld in mei 2004) waarin wordt uitgesproken dat de gemeente de kwaliteit van de groene ruimte wil behouden en verbeteren. De gemeente wil voor de groene ruimte niet meer denken vanuit functies, maar vanuit kwaliteiten. De landbouw zal een belangrijke functie blijven houden in het buitengebied, maar zal niet meer de enige en primaire functie zijn.

In november 2005 is door de gemeenteraad een meerjarenprogramma vastgesteld, waarbij, in zeven programmalijnen, de toekomstvisie in concrete doelstellingen/ambities is vertaald. In dit meerjarenprogramma wordt ondermeer uitgesproken dat er vier gebieden worden aangewezen als landbouwontwikkelingsgebied en dat er bij ruimtelijke afwegingen en ontwikkelingen rekening zal worden gehouden met het behoud van de stilte, het donker en de ruimte.

Deze visienota houdt rekening met deze beleidskaders en geeft hier op gemeentelijk niveau een invulling aan. De nota bevat nieuw gemeentelijk beleid, dat zal worden verankerd in een nieuw bestemmingsplan Buitengebied.

1.3 Juridische status

Deze visienota is geen juridisch verplichte planvorm. Na vaststelling door de gemeenteraad heeft de nota de juridische status van een beleidsregel als bedoeld in titel 4.3 van de Algemene Wet Bestuursrecht.

Dat houdt bijvoorbeeld in, dat particuliere verzoeken om bestemmingsplanherziening en artikel 19-vrijstellingen mede hieraan zullen worden getoetst. Omdat er sprake is van nieuw gemeentelijk beleid, zal er inspraak op worden verleend. Hierop is de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet Bestuursrecht van toepassing.

1.4 Werkwijze

Deze visienota is als volgt tot stand gekomen:

In oktober 2002 heeft het college van Burgemeester en Wethouders de behoefte uitgesproken aan een inhoudelijke visie, welke ten grondslag moet liggen aan het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.

In februari 2005 heeft de gemeenteraad een nota van uitgangspunten vastgesteld, die de basis vormt voor deze visienota.

In het voorjaar van 2005 is, in de vorm van workshops, een overlegronde gehouden met alle plaatselijke belangen in de gemeente, om verdere informatie te verzamelen voor de visienota.

Ook is in dezelfde periode een overlegronde gehouden met diverse instanties, waaronder LTO, provincie, waterschap, RECRON, Natuuractiviteitencentrum De Koppel etc.

De uitkomsten van deze overlegondes zijn in afzonderlijke documenten vastgelegd.

Op het ontwerp van de visienota is, in de periode van 2 maart t/m 12 april 2006, inspraak verleend. Ook is de ontwerpnota toegezonden aan diverse instanties en alle plaatselijke belangen die in het buitengebied actief zijn.

De eindverslagen van de inspraak en het overleg zijn vastgesteld op 20 juni 2006. Naar aanleiding van het overleg en de inspraak is de visienota op een aantal onderdelen gewijzigd.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Bij het thema biodiversiteit is aangegeven dat de gemeente streeft naar een doorgaand, aaneensluitend gebied voor biodiversiteit en toegankelijkheid (ambitie 7 uit programmaliijn 6).
- De visie op het begrip ruimtelijke kwaliteit is explicieter beschreven.
- De wenselijkheid van economische zones langs de N34 en N343 is beter onderbouwd.
- Onder 'economie en infrastructuur' is ook aandacht worden geschonken aan de ontwikkelingsmogelijkheden van niet-agrarische en agrarisch aanverwante bedrijvigheid in het buitengebied.
- Er is meer aandacht geschonken aan het gemeentelijk waterplan.
- Er is expliciet worden vermeld dat ook de land- en tuinbouw, als grootste grondgebruiker en landschapsonderhouder in het buitengebied, het gezicht van de gemeente bepaalt.
- In de visie op het thema recreatie en toerisme is aangegeven welke zaken een rol spelen bij de beoordeling van de kwaliteit van de bestaande recreatieve voorzieningen.
- Aan de visie op het thema recreatie en toerisme is de volgende ambitie toegevoegd: "er wordt gestreefd naar een evenwichtig aanbod in dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen".

Verder zijn nog een aantal kleine tekstuele wijzigingen en aanpassingen doorgevoerd.

1.5 Leeswijzer

Deze nota bevat een beschrijvend deel (hoofdstuk 2) en een visiedeel (hoofdstuk 3). Deze twee delen hangen nauw met elkaar samen, omdat het onmogelijk is om een visie te ontwikkelen zonder het vertrekpunt te kennen.

2. Beschrijving huidige situatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal thema's/beleidsvelden die van belang zijn voor (de toekomst van) het platteland. Deze thema's zijn bouwstenen voor de visienota. Per thema wordt kort ingegaan op de bestaande situatie en het huidige beleidskader.

In het meerjarenprogramma ter uitwerking van de toekomstvisie "Hardenberg stapt stevig op de toekomst af", worden voor de groene ruimte vier kwaliteiten onderscheiden. Deze kwaliteiten zijn: biodiversiteit, landschap, functiegeschiktheid en toegankelijkheid. De eerste twee kwaliteiten zijn wezenlijke kwaliteiten van de groene ruimte en de andere twee zijn kwaliteiten die betrekking hebben op de beleving en het gebruik van de groene ruimte door mensen. De vier kwaliteiten zijn in deze visienota verwerkt in acht thema's.

2.2 Bodem en water

Algemeen

De bodem- en watersituatie, de abiotische (niet-levende) situatie bepaalt welke natuur en welk landschap er voorkomt en welke landbouwproductie mogelijk is. Om natuur, landschap en landbouw te kunnen behouden of te sturen is het dus noodzaak inzicht te hebben in de abiotiek.

Huidige bodemsituatie

In het basisrapport biodiversiteit is een geomorfologische kaart van Hardenberg opgenomen. Deze kaart geeft een beeld van de ontstaansgeschiedenis van het landschap.

De bodemkaart van Nederland (deel Hardenberg) laat zien hoe de bodemopbouw er uit ziet.

Sterk samengevat komen de volgende bodemtypen in Hardenberg voor:

Bezande en niet bezande veengronden en dekzandruggen: Reestdal

Beekdalgronden: Vechtdal;

Dekzandgronden (heide-ontginningsgronden): Westerhuizingerveld (ged.)

Kivietshaar-Haardennen, boswachterij Hardenberg en omgeving Gramsbergen;

Hoogveenontginningsgronden: Westerhuizingerveld (ged.);

Dalgronden, (afgegraven hoogveen) al dan niet met veenrestanten:

De Veenderij-Rheezerveen-Heemserveen, Colenbrandersbos, De Krim, Bergentheim-Zuid;

Kleine stuwwallen: Slagharen-Oud Lutten en De Groote Scheere;

Podzolgronden en oude bouwlandgronden: Radewijkerbeek, Venebrugge en Bergentheim-Noord, omgeving Gramsbergen en Kloosterhaar-Sibculo (Stuwwal);

Stuifzandgronden(heide-ontginningsgebied): Ane-Engelandse bos.

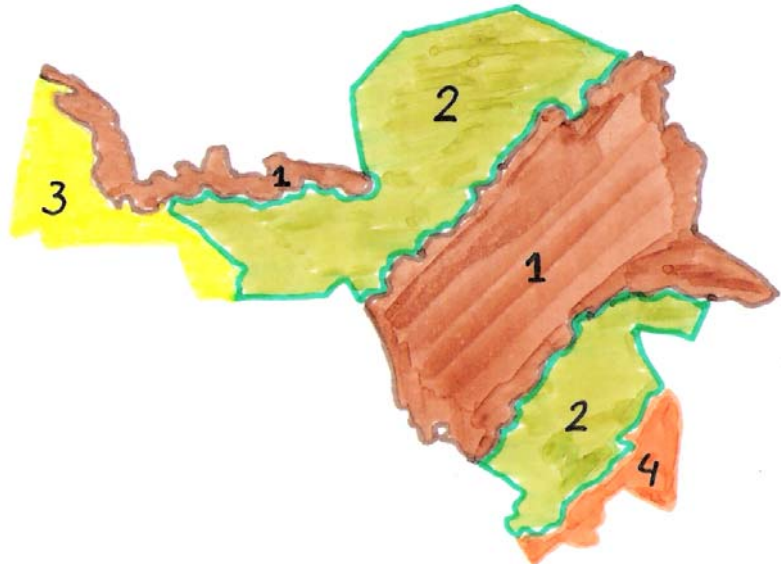

In het basisrapport biodiversiteit Hardenberg zijn de in de gemeente voorkomende bodemtypen beschreven. Voor een volledige beschrijving wordt daarnaar verwezen.

Sterk vereenvoudigd ontstaat aan de hand van de geomorfologische kaart en de bodemkaart het volgende kaartbeeld:

Legenda:

- 1: Essen- en kampenlandschap
- 2: Veenontginning
- 3: Heideontginning
- 4: Stuwwal

Uit de gemeentelijke bodemkwaliteitskaart blijkt, dat in het buitengebied nagenoeg geen diffuse verontreinigingen voorkomen. Afgezien van eventuele lokale verontreinigingen is het buitengebied schoon.

Huidige watersituatie

Water speelt een grote rol in de gemeente. Wat het oppervlaktewater betreft, zijn het meest prominent aanwezig de rivieren de Vecht en de Reest, en de kanalen Almelo-De Haandrik, de Dedemsvaart, Lutterhoofdwijk en het Ommerkanaal. Deze watergangen hebben alle een functie voor de waterhuishouding.

De Vecht is onderdeel van het stroomgebied Vecht-Zwarte Water. Vanuit de bodemopbouw gezien valt het stroomgebied Vecht-Zwarte Water ruwweg uiteen in drie delen: het Drents plateau, het dal van de Vecht en het zandgebied ten zuiden van de Vecht. Vanuit zowel het noorden als het zuiden stroomt het water, hoofdzakelijk onder vrij verval, naar de Vecht toe, waardoor de Vecht een belangrijke afwaterende functie heeft. Van oorsprong is de Vecht sterk meanderend. Aan het eind van de 19^e eeuw is de Vecht gekanaliseerd; er zijn toen zo'n 69 bochten afgesneden. De oppervlakte van het winterbed in de gemeente Hardenberg bedraagt ongeveer 900 ha. Hierdoor zijn meerdere meanders

als dode armen in het stroomdal blijven liggen. In 1998 zijn er, als gevolg van een extreme weersituatie, problemen ontstaan met de waterafvoer. Om dit in de toekomst te voorkomen worden onder andere retentiegebieden aangelegd.

Van de toevoerende beken zijn vooral de Molengoot en de Radewijkerbeek, met de daarbij behorende beekdalen van belang.

De Reest heeft een natuurlijke afwaterfunctie. Door de aanleg van De Dedemsvaart, de Beentjesgraven en het Ommerkanaal is het stroomgebied verkleind van 30.000 ha. in de oorspronkelijke situatie naar 7.000 ha. tegenwoordig.

De Dedemsvaart is aangelegd in de periode 1809-1845 als verbindingkanaal tussen Hasselt en Gramsbergen (Ane). Het kanaal had een lengte van 40 km en in totaal 8 sluizen en diverse zijtakken, waarvan de Lutterhoofdwijk in Lutten aftakte en naar Coevorden liep. De Dedemsvaart is van groot belang geweest voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van het noordelijk deel van de gemeente Hardenberg. Bij de sluizen en wissels vormden zich centra en via het kanaal kwam de welvaart naar het gebied. Tussen de Lichtmis en Lutten volgde de tramweg van DSM het kanaal. Na de tweede wereldoorlog verloor het kanaal zijn betekenis voor de scheepvaart en in de jaren zestig van de vorige eeuw werden grote delen van het kanaal gedempt en zijn er wegen op aangelegd. Bij Dedemsvaart en Lutten zijn nog gedeelten van de vroegere vaart open. Bij Dedemsvaart gaat het om de noordelijke tak Langewijk en de zuidelijke tak Hoofdvaart.

Het kanaal Almelo-De Haandrik is aan het eind van de 19^e eeuw aangelegd, ten behoeve van de turfvaart. Het kanaal is op dit moment geschikt voor scheepvaart tot 600 ton. Daarnaast is er sprake van een lichte toename van de recreatietoervaart.

Het Ommerkanaal is in de 19e eeuw gegraven en heeft een afwateringsfunctie. Het Ommerkanaal mondt bij Ommen uit in de Vecht. Omstreeks 1961 werd een gedeelte van het Ommerkanaal gedempt en is een nieuw gedeelte oostelijk van het oorspronkelijke tracé aangelegd.

In Brucht is een waterwinlocatie aanwezig van Vitens. De drinkwaterwinning aldaar zal per 1 januari 2006 worden beëindigd. Vitens heeft plannen om een nieuwe waterwinlocatie te realiseren in een gebied ten zuiden van Bruchterveld. Deze plannen zijn echter nog niet concreet.

Verder liggen kleine gedeelten van de grondwaterbeschermingsgebieden rondom de waterwinlocaties Witharen en Hammerfliet op Hardenbergs grondgebied.

Beleidskader

Wat het aspect bodem betreft is van belang het milieubeleidsplan Overijssel 2000+, waarin de provincie aangeeft dat zij een zodanige bodemkwaliteit wil realiseren, dat het gebruik de gezondheid van de mens en andere levensvormen op aarde niet in gevaar brengt.

Verder zijn het (toekomstige) gemeentelijk waterplan, het bodemkwaliteitsplan en het bodembeheersplan van belang.

Ten aanzien van het aspect water is in de eerste plaats de Europese Kaderrichtlijn Water van belang. Daarin worden waterkwaliteitseisen gesteld.

De nota Ruimte kent als belangrijk uitgangspunt, dat water één van de structurerende principes is bij de bestemming, de inrichting en het beheer van de ruimte. Dat betekent dat meer ruimte wordt geboden aan water en dat waterkwantiteit en –kwaliteit meer dan voorheen sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling en locatiekeuzen.

Verder zijn nog van belang het provinciale waterhuishoudingsplan Overijssel 2000+, de partiële herziening Ruimte en Water van het streekplan Overijssel 2000+, het beleidsplan Grondwaterbescherming Overijssel 2005, de stroomgebiedvisie Vecht-Zwarte water d.d. juni 2003, de waterkansenkaart van Waterschap Velt en Vecht d.d. oktober 2002, de waterbeheersplannen van de waterschappen en het (in voorbereiding zijnde) waterplan Hardenberg.

Het doel van het waterplan is vierledig:

1. het afstemmen van beleid en het verdiepen van de samenwerking tussen de waterbeheerders;
2. het oplossen van knelpunten en het benutten van kansen;
3. het voldoen aan nieuw beleid en wetgeving;
4. het bepalen van de stedelijke wateropgave.

Het waterplan zal de basis gaan vormen voor de watertoets bij nieuwe ruimtelijke plannen.

2.3 Het landschap

Huidige situatie

De basis van het landschap in noordoost Overijssel ligt in de ijstijd, waarin stuwwallen werden gevormd en het smeltwater diepe dalen uitschuurde. De huidige gemeente Hardenberg ligt vrijwel geheel in het stroomdal van de oervecht, dat in de laatste ijstijd grotendeels is opgevuld met dekzand.

Toen het klimaat definitief warmer werd, veranderde de Vecht geleidelijk in een kleine, rustig stromende rivier, met langs de oevers agrarische nederzettingen. In het noordelijke deel van het gebied groeide het hoogveen.

Overigens hebben niet alleen natuurlijke omstandigheden het landschap gevormd, ook de mens is een belangrijke factor. Onder invloed van de landbouw ontstonden in de vroege middeleeuwen uitgestrekte heidevelden en daar waar te intensief geplagd werd ontstonden zandverstuivingen.

De zandverstuivingen zijn door middel van bos vastgelegd en de heidevelden zijn in de eerste helft van deze eeuw ontgonnen ten behoeve van de landbouw.

In het begin van de 19^e eeuw werd een begin gemaakt met de ontginning van de venen. Uiteindelijk restte er een grootschalig veenkoloniaal akkerbouwgebied met de kenmerkende lintdorpen langs de kanalen. Van de oorspronkelijk aangelegde turfijken en vaarten zijn de meeste inmiddels gedempt. Toch is de oorspronkelijke wijkenstructuur plaatselijk nog herkenbaar.

Hoewel door mechanisatie en schaalvergroting in de landbouw en steeds meer stedelijke processen het landschap is beïnvloed, wordt het buitengebied van Hardenberg nog steeds gekenmerkt door een oorspronkelijke opbouw. De richting van het stroomdal van de Vecht, met aan weerszijden oude ontginningen en veen- en heideontginningen is kenmerkend. Er is sprake van een sterke geleding in het landschap.

In de gemeente worden, op volgorde van ouderdom, de volgende landschapstypen onderscheiden.

Stuwwal

Stuwwallen zijn ontstaan in de ijstijd. Het landijs, dat via grote ijstongen vooral via beekdalen vanuit het noorden oprong, stuwde aan weerszijden hoge stuwwallen op. In de gemeente Hardenberg is een dergelijke stuwwal aanwezig bij Sibculo-Kloosterhaar. Deze stuwwal maakt deel uit van een groot stuwwalcomplex, dat via Duitsland doorloopt tot in Twente. Het landschapsbeeld varieert van kleinschalig vanaf het Bergentheimerveen tot grootschalig ten oosten van Bruchterveld.

Foto: omgeving Venebrugge

Essen- en kampenlandschap

Dit landschap heeft vanaf de middeleeuwen zijn huidige vorm gekregen. Het landschap is reliëfrijk en kent daardoor een kronkelend patroon van wegen en waterlopen. De nederzettingen zijn ontstaan in de overgangen van de beekdalen (Reest, Vecht) naar de hoger gelegen zandgronden. Door de veelheid en variatie aan beplanting is het landschap kleinschalig. De open essen vormen een contrast met deze kleinschaligheid.

Foto: Reestdal

Veenontginning

Het veenontginningslandschap is ontstaan door vervening (het afgraven van veen) en ontginning (het in cultuur brengen ten behoeve van de landbouw). De vervening heeft plaatsgevonden in de 19^e eeuw. Het veenontginningslandschap wordt gekarakteriseerd als vlak, grootschalig en "rechtlijnig" gebied met halftransparante linten van bebouwing en boombeplantingen. De bebouwing en beplanting is geconcentreerd aan de ontginningsbases. Ten behoeve van de turfwinning zijn vaarten en kanalen gegraven, die nu deels zijn gedempt.

Foto: omgeving Bergentheim

Heideontginning

De heide is eind 19^e, begin 20^e eeuw op regelmatige wijze ontgonnen ten behoeve van de landbouw. Karakteristiek is het rechte wegenpatroon in blokvorm. Door beplanting langs de wegen, enkele boscomplexen en beplanting op de erven is het landschap relatief kleinschalig (met uitzondering van het Westerhuizingerveld).

Foto: Omgeving Bruchterveld

Cultureel erfgoed

Bij cultureel erfgoed gaat het om archeologische objecten, gebouwde elementen en landschapselementen die iets waardevols vertellen over de cultuurhistorie van de gemeente.

In het buitengebied komen de volgende elementen voor:

De Ommerschans, de (beschermde) dorpsgezichten Oud-Avereest en Rheeze, het landgoed de Grootte Scheere, de Loozense linie, de Venebrugger Schans, de wijkenstructuur in de veenontginningsgebieden en het grootschalig reliëf bij Oud-Lutten.

Beleidskader

In de nota Ruimte wordt aangegeven dat de kwaliteit van het landschap een volwaardige plaats verdient bij ruimtelijke afwegingen. Het gaat daarbij om algemene landschappelijke, natuurlijke, culturele en cultuurhistorische waarden. In het streekplan Overijssel 2000+ wordt ingestoken op de versterking van de landschappelijke kwaliteit en de bescherming van het cultureel erfgoed.

Verder zijn er nog de landschapsbeleidsplannen van de 3 voormalige gemeenten, maar die zijn op belangrijke onderdelen verouderd.

2.4 Biodiversiteit

Huidige situatie

De gemeente Hardenberg heeft een rijke variatie aan planten en dieren in verschillende landschapstypen. Deze variatie is in beeld gebracht in het Basisrapport Biodiversiteit.

In dit rapport is gekozen voor een benadering per gebied en een benadering per soort.

De gebiedsbenadering houdt in, dat de gemeente is onderverdeeld in 18 gebieden. Per deelgebied is de geomorfologische en cultuurhistorische geschiedenis beschreven en is er ingezoomd op de in het gebied aanwezige natuur- en landschapswaarden.

De soortenbenadering houdt in, dat de gegevens over flora en fauna per soortgroep zijn weergegeven. Alle belangrijke soorten (rode lijstsoorten, aandachtsoorten en/of indicatorsoorten) zijn kort beschreven. Ook is er van nagenoeg iedere beschreven soort een verspreidingskaartje opgenomen.

Uit het rapport biodiversiteit blijkt, dat vooral het Vechtdal en het Reestdal gebieden zijn met een hoge kwaliteit, met veel variatie aan ecosystemen en veel kwetsbare soorten. In het Reestdal komt onder andere de das voor en ook in andere gebieden is deze inmiddels gesignaleerd.

Opvallende gebieden zijn verder het natuurgebied Engbertsdijksvenen, gelegen in de buurgemeente Twenterand en de voormalige vloeivelden in De Krim.

Het gebied Engbertsdijksvenen is een speciale beschermingszone (vogel- en Habitatrichtlijn), Wetland, onderdeel van de ecologische hoofdstructuur en tevens een (staats)natuurmonument. De open gebieden rondom Engbertsdijksvenen zijn foerageergebieden voor de in het gebied overwinterende rietganzen en kraanvogels. De voormalige vloeivelden en de open ontginningsgronden rondom De Krim vormen een belangrijk overwinteringsgebied voor kleine zwanen en rietganzen. Deze vogelsoorten zijn in Europees verband beschermd.

Beleidskader

In de nota Ruimte wordt een aanzet gegeven voor de realisatie van robuuste ecologische verbindingzones, ter verbetering van de ruimtelijke samenhang van de Ecologische Hoofdstructuur op nationaal en internationaal niveau. Twee van deze

zones zijn geprojecteerd op Hardenbergs Grondgebied (Balkbrug en Hardenberg-Zuid). De provincie heeft het initiatief genomen om deze zones te begrenzen. In het streekplan Overijssel 2000+ wordt uitgegaan van de concentratie van de grote rijkdom aan natuurwaarden in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Voor een goed inzicht in de huidige soortenrijkdom in het buitengebied is het basisrapport Biodiversiteit van belang. Dit rapport bevat echter geen oordeel over hoe moet worden omgegaan met specifieke gebieden en daarin aanwezige waarden. In de uitwerking van de gemeentelijke toekomstvisie wordt ten aanzien van het onderwerp biodiversiteit aangegeven dat in de natuurgebieden (voorbeelden zijn het Reestdal, het Colenbrandersbos en het Vechtdal) de biodiversiteit behouden moet blijven en zo mogelijk verbeterd. Verder wordt in aangegeven dat de gemeente streeft naar een doorgaand, aaneensluitend gebied voor biodiversiteit en toegankelijkheid.

2.5 Milieu

Huidige situatie

In het buitengebied van de gemeente Hardenberg spelen de volgende aspecten een rol bij de beoordeling van ruimtelijke plannen:

Geluid- en luchtkwaliteit

Alle wegen binnen de gemeente, waarvoor op basis van de Wet geluidhinder een zone geldt, zijn opgenomen in de gemeentelijke geluidsniveaukaart. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze zones is akoestisch onderzoek noodzakelijk zodat toekomstige saneringssituaties worden voorkomen. In het kader van de sanering van de A- en Raillijst wordt een aantal overbelaste situaties voor 2010 onderzocht en waar nodig gesaneerd.

Daarnaast kan het autoverkeer bijdragen aan het overschrijden van bepaalde grenswaarden voor de luchtkwaliteit. Ook hiervoor is onderzoek binnen een bepaalde zone langs wegen met een maximum snelheid van 50 km/uur of meer noodzakelijk.

Milieubeheer

Verspreid in het gebied liggen diverse agrarische bedrijven waarvoor zones met betrekking tot geluid- en geurhinder in acht moeten worden genomen. Voor sommige bedrijven, waaronder LPG- tankstations, gelden naast deze zones ook externe veiligheidscontouren.

Voor een aantal bedrijventerreinen is een geluidscontour vastgesteld die over het buitengebied ligt. Ontwikkeling van kwetsbare functies binnen deze contouren moet worden beoordeeld op de gevolgen voor deze bedrijfsterreinen.

Externe veiligheid

Vanwege het transport van gevaarlijke stoffen geldt langs een aantal autowegen en de spoorlijn en veiligheidscontour. Bij planontwikkeling in deze zones moet een risicoanalyse worden uitgevoerd.

Door het buitengebied van de gemeente Hardenberg lopen verschillende leidingenstroken, hoogspanningstracés en (hoofd)gasleidingen. Voor deze objecten gelden veiligheidscontouren die een beperking van de gebruiksmogelijkheden opleveren.

Archeologie

Archeologische waarden dienen op grond van het Verdrag van Malta (1992) te worden meegewogen in de besluitvorming over ruimtelijke ingrepen. Een van de hulpmiddelen daarbij is de Indicatieve Kaart Archeologische waarden (IKAW). Voor het buitengebied zijn op de IKAW een aantal gebieden met hoge trefkansen op archeologische waarden aangegeven, te weten het Vechtdal, de stuwwal langs de grens met Duitsland, de omgeving van Gramsbergen, de Lutteres en gedeelten van het Reestdal.

Beleidskader

De rijksoverheid streeft met de Nota Ruimte en het NMP4 (Nationaal Milieubeleidsplan) naar een meer samenhangend gebiedsgericht milieubeleid en ruimtelijk beleid. Het rijk legt de basismilieukwaliteit vast in wet- en regelgeving en biedt kaders voor lokaal maatwerk.

Er is sprake van een toenemende verwevenheid van milieubeleid en ruimtelijke ordening.

Binnen de gemeente Hardenberg wordt middels het project MILO gewerkt aan het opstellen van gebiedsgerichte kwaliteit.

De milieukwaliteit vormt een belangrijke afweging bij de ontwikkelingsmogelijkheden van ruimtelijke functies. Bij de besluitvorming over het al dan niet toelaten van een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling, moet worden nagegaan welke milieuaspecten daarbij een rol kunnen spelen.

2.6 Landbouw

Huidige situatie

De landbouw is de belangrijkste grondgebruiker in Hardenberg. De landbouw beheert ongeveer tachtig procent van het grondgebied in de gemeente. Naast de ruim 26.000 hectare cultuurgrond gaat het daarbij ook om bospercelen, houtsingels en dergelijke. Vooral de grondgebonden landbouw heeft naast het produceren van voedsel een grote rol bij de instandhouding en het beheer van grote delen van de groene ruimte.

Ruim 2.300 personen zijn, geheel of gedeeltelijk, direct werkzaam in de landbouw. Dat is ongeveer 10 procent van het aantal arbeidsplaatsen in de gemeente. Het aantal agrarische bedrijven bedraagt ongeveer 1.000, verdeeld over de sectoren:

Melkvee	590
Intensieve veehouderij	115
Gemengde bedrijven	130
Akkerbouw	135
Tuinbouw	20

Ongeveer de helft van de bedrijven heeft een omvang groter dan 70 nge.

De volgende trends zijn waarneembaar:

- Een sterke vermindering van het aantal hoofdberoepsbedrijven. Sinds 1980 is er sprake van een afname met meer dan 40%;
- Schaalvergroting van blijvende bedrijven. Het totale areaal aan landbouwgrond is sinds 1980 slechts beperkt verminderd;

- Gangbare landbouw blijft de hoofdstroom, wel is er sprake van een trend tot ketenverkorting en verbreding (natuurbeheer, recreatie, zorg) op een aantal bedrijven;
- Voormalige boerderijlocaties worden meestal in gebruik genomen door burgers, hobbymatige veehouders (opvallend veel paardenliefhebbers) en kleine bedrijven.

Beleidskader

In de nota Ruimte wordt het streven verwoord naar een overgang naar een vitale en duurzame landbouw. Behoud en een duurzaam gebruik van de agrobiodiversiteit draagt bij aan de verduurzaming van de landbouw. Voor de continuïteit van de grondgebonden landbouw is het van belang dat agrarische ondernemers voldoende ruimte krijgen om in te spelen op de eisen van de wereldmarkt en meer ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering te verbreden.

In het streekplan Overijssel 2000+ wordt ruimte geboden aan de landbouw om te komen tot een rationele, op de markt gerichte productie (assortiment, kwaliteit, prijs) die in evenwicht is met zijn omgeving (afstemming, overige gebiedsfuncties, belasting milieu) In de uitwerking van de gemeentelijke toekomstvisie worden vier gebieden worden aangewezen als landbouwwontwikkelingsgebied, namelijk het Westerhuizingerveld, het gebied tussen N377 en N34 en de gebieden Slagharen Oost/De Krim en Bergentheim-zuid.

2.7 Wonen

Huidige situatie

In de gemeente Hardenberg staan ruim 21.000 woningen. Daarvan staan er ongeveer 4.000 in het buitengebied. Dat geeft al aan dat de woonfunctie in het buitengebied sterk vertegenwoordigd is. Door bedrijfsbeëindiging in de landbouw is het aantal burgerwoningen het buitengebied de afgelopen jaren flink toegenomen. Ook is er sprake van een toename van het aantal inwoningsituaties in het buitengebied (twee huishoudens in 1 woning). De verruiming van de maximaal toegestane inhoudsmaat van woningen in het buitengebied (van 500 m³ begin jaren '90 tot 750 m³ nu) is daar mede oorzaak van.

Naast verspreide bebouwing komt ook lintbebouwing in het buitengebied voor.

Lintbebouwing wordt in dit kader als volgt gedefinieerd:

Een in het landschap te onderscheiden historische route (infrastructureel van aard), met aangrenzende bebouwing, gekenmerkt door een veelheid aan functies, zoals wonen, bedrijvigheid en maatschappelijke functies. Het karakter van een bebouwingslint is de verscheidenheid, dat wil zeggen veel verschillende woningtypen, afgewisseld met een enkel bedrijf en met veel doorkijkjes tussen de bebouwing door. De bebouwing heeft altijd organisch en dus niet planmatig plaatsgehad. Linten zijn vaak aan beide zijden bebouwd, maar in sommige gevallen kan de bebouwing zich ook concentreren op één specifieke zijde.

Aan deze definitie voldoen in elk geval de volgende bebouwingsclusters:

- Hoogenweg
- De Krim
- Lutten – Lutterend
- Rheezerend
- Rheezerveen
- Schuinesloot – De Belte

Beleidskader

In de nota Ruimte en door het daarop geënte provinciale beleid, wordt ten aanzien van wonen in het buitengebied uitgegaan van optimale benutting van de bestaande bebouwing en ruimte voor nieuwbouw. Dat wil zeggen dat, los van de sloop en vervanging of hergebruik van bestaande verspreide bebouwing, de nieuwbouw van woningen soms ook wenselijk kan zijn. Zo kunnen bijvoorbeeld met behulp van woningbouw financiële middelen worden gegenereerd voor de aanleg van recreatie- en/of natuurgebieden ('rood voor groen', landgoederen, buitenplaatsen) of voor creatie van ruimte voor waterberging ('rood voor blauw').

Het gemeentelijk woonplan gaat er van uit dat in het buitengebied in principe niet wordt gebouwd. In de planning van het gemeentelijk woningbouwprogramma is het buitengebied dus niet als bouwlocatie opgenomen. Toch wil het gemeentebestuur het buitengebied niet "op slot" zetten. In incidentele gevallen is, in de kleinste kernen, buurtschappen en bebouwde linten woningbouw mogelijk, omdat dit bijvoorbeeld:

- goed is voor de leefbaarheid van de desbetreffende kern of buurtschap;
- in een aantal kernen/buurtschappen voorziet in de lokale behoefte aan woningbouw om bijzondere redenen;
- voorkomt dat er moet worden uitgeweken naar uitbreidingslocaties.

Bij woningbouw op deze plekken moet er voor worden gewaakt dat het groene karakter van de betreffende kern niet (te zeer) wordt aangetast en dat doorzichten naar achterliggend landschap – althans waar planologisch gewenst – in tact blijven. Verder zal opvulling van open plekken in lintbebouwing dan wel in een buurtschap niet ten koste mogen gaan van het gemeentelijk concentratiebeleid voor woningbouw.

De gemeentelijke toekomstvisie biedt kansen voor nieuwe functies, zoals wonen of zorgboerderijen in vrijkomende agrarische gebouwen. Het gemeentelijk rood-voor-rood beleid biedt de mogelijkheid om landschapsontsierende bedrijfsgebouwen te slopen en in plaats daarvan woningen te bouwen.

2.8 Economie + infrastructuur

Huidige situatie

Economie

Met de afname van het aantal agrarische bedrijven staat de vitaliteit van het platteland onder druk. Dit houdt overigens ook verband met het feit dat het opleidingsniveau van de bevolking in Hardenberg relatief laag is en het gezinsinkomen onder het Overijsselse gemiddelde ligt.

Tot nu toe is het ruimtelijk beleid in het buitengebied primair gericht geweest op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische bedrijvigheid. Het beleid ten aanzien van niet-agrarische bedrijvigheid is altijd terughoudend geweest. Hierbij is een uitzondering gemaakt voor recreatiebedrijven.

Ondanks het terughoudende beleid tot nu toe, is het aanbod aan niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied divers. Het gaat daarbij vooral om bedrijfjes die zich hebben gevestigd op vrijkomende agrarische bedrijfslocaties.

De recreatief-toeristische functie is in het buitengebied nadrukkelijk aanwezig, vooral in het Vechtdal. Daar is sprake van een concentratie van verblijfsrecreatieve voorzieningen aanwezig, waarbij gebruik wordt gemaakt van de ligging nabij de recreatieplas De Oldemeijer en de omliggende staatsbossen. In paragraaf 2.9 wordt hier verder op ingegaan.

Daarnaast bevinden zich een behoorlijk aantal agrarisch-aanverwante bedrijven in het buitengebied, zoals loonwerkbedrijven, landbouwmechanisatiebedrijven, paardenhouderijen, fouragehandels en kwekerijen/tuincentra. Ook worden veel vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen gebruikt voor opslag en stalling van bijvoorbeeld caravans. Verder is een breed scala aan kleinschalige bedrijvigheid aanwezig in de vorm van bouwbedrijven, horecabedrijven, transportbedrijven, garagebedrijven, antiekhandelaren, grondverzetbedrijven etc.

Opvallende situaties zijn:

- De ontwikkeling van bedrijvigheid langs de Jachthuisweg (tussen Hardenberg en Slagharen) en de N34 (tussen Hardenberg en de witte paal);
- Veel bedrijvigheid in het bebouwingslint Tottenhamstraat/Rheezerend;
- Veel bedrijvigheid langs de Lutterhoofdwijk (De Krim) en aan de Anerweg-noord en -zuid en Dedemsvaartseweg-noord en -zuid (Lutten);
- Zandwinning in het gebied langs de Duitse grens, ter hoogte van Kloosterhaar.

Infrastructuur

De gemeente Hardenberg is bereikbaar via de volgende verbindingen: weg, spoorweg en water.

Weg:

De gemeente ligt niet rechtstreeks aan een autosnelweg. De aansluiting op de A28 vindt plaats via de N34 (via Ommen) en de N 377 (richting Lichtmis). De aansluiting via de N34 is niet optimaal. Verder is er sprake van een knelpunt richting de A31 in Duitsland (via Itterbeck). De aansluiting richting de A1/A35 in Twente wordt in 2006 verbeterd.

Spoorweg:

De treinverbindingen Twente-Drenthe en Zwolle-Drenthe rijden twee keer per uur met een goede aansluiting (personenvervoer). Deze spoorlijnen worden ook gebruikt voor goederenvervoer. Over de spoorlijnen worden o.a. brandbare gassen vervoerd. In de toekomst heeft Prorail de mogelijkheid open gehouden voor het vervoer van meer gevaarlijke stoffen.

Water:

Voor het goederenvervoer over water is het kanaal Almelo-De Haandrik van belang. Het kanaal is op dit moment geschikt voor scheepvaart tot 600 ton. Daarnaast is er sprake van een toename van de recreatietoervaart.

Beleidskader

In de nota Ruimte en het daarop geënte provinciale beleid wordt aangegeven dat vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing kan dienen als vestigingsruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. Het kan daarbij gaan om bedrijvigheid die gelieerd is aan de functie van het buitengebied, zoals bijvoorbeeld recreatiebedrijven. Daarnaast kunnen vestigingsmogelijkheden worden geboden aan niet direct aan het buitengebied gebonden activiteiten en bedrijvigheid, zoals galerieën, kinderdagverblijven, advies- of architectenbureaus. Ook kan de beschikbare ruimte worden gebruikt ten behoeve van mantelzorg. Het rijks- en provinciale beleid ten aanzien van de uitbreidingsmogelijkheden van al gevestigde niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied blijft terughoudend.

In de gemeentelijke toekomstvisie staan de volgende doelstellingen:

- de opwaardering van de N34 tot 100 km-weg;
- een toename van het aantal bedrijven in vrijkomende agrarische gebouwen;
- een intensivering van de treinverbinding Twente-Drenthe.

2.9 Recreatie en toerisme

Huidige situatie

De recreatieve sector is in het buitengebied nadrukkelijk aanwezig, met name in het Vechtdal en het Reestdal. In het Vechtdal is sprake van een cluster van campings langs de Grote Beltenweg (Rheeze). In het Reestdal bevinden zich enkele campings nabij bosgebied De Haardennen. Jaarlijks worden ongeveer 2,5 miljoen overnachtingen gerealiseerd.

Er zijn in het buitengebied 16 volwaardige campings aanwezig en 7 bungalowparken (De Haar, Collendoorn, Rheezicht, De Kleine Belties, De Vlegge, Moscou en 't Hooge Holt). De campings zijn voornamelijk gezinscampings. Enkele grotere campings zijn in de afgelopen jaren omgebouwd tot themacamping, Voorbeelden hiervan zijn Sprookjescamping De Vechtstreek en Avonturencamping De Belten.

Vijf van de zeven bungalowparken bestaan uit particuliere huisjes/chalets. Op deze parken komt in meerdere of mindere mate permanente bewoning voor. Het gemeentelijk beleid is gericht op het tegengaan hiervan.

Verder zijn in het buitengebied een aantal dagrecreatieve voorzieningen aanwezig in de vorm van bijvoorbeeld:

- Zwemplas De Oldemeijer;
- De vijvertuinen van Ada Hofman;
- Een paintballcentrum aan de Grote Beltenweg;
- Een tweetal boerengolf-locaties;
- Attractiepark Slagharen (planologisch bij Slagharen gerekend).

Ook zijn er in het buitengebied veel mogelijkheden voor wandelen, fietsen, vissen, kanoën (op de Vecht), kamperen, paardrijden en GPS-toertochten.

Als nevenactiviteit naast het agrarisch bedrijf zijn er in de afgelopen jaren meerdere kleinschalige initiatieven van de grond gekomen, zoals bed & breakfast, kamperen bij de boer, boerderijkamers, ijsboerderijen, maïsdoolhoven, wijn workshops, etc..

Beleidskader

De nota Ruimte geeft aan, dat de recreatiesector de ruimte moet krijgen om te kunnen anticiperen op de veranderende behoefte van de samenleving en om zich tot een economische drager van (delen) van het platteland te ontwikkelen. Daarmee is ook de vitaliteit van de meer landelijke gebieden van Nederland gebaat. In verband met de voorziene afschaffing van de Wet op de Openluchtrecreatie per 1 januari 2008 zal het bestemmingsplan moeten regelen waar welke vormen van recreatie waar zijn toegestaan.

Het streekplan Overijssel 2000+ kent ten aanzien van recreatie en toerisme de volgende doel- en taakstellingen:

- ontwikkeling van recreatie en toerisme afgestemd op gebiedskwaliteiten in Overijssel (water, natuur en landschap, cultureel erfgoed, landbouw en steden dorpen);
- kwaliteitsverbetering van bestaande recreatieve voorzieningen (watersport, verblijfsrecreatie, dagrecreatie);
- ontsluiting van de groene ruimte voor recreatief medegebruik onder ander door verbetering van routenetwerken.

De gemeentelijke toekomstvisie gaat ervan uit dat recreatie en toerisme een visitekaartje voor de gemeente is. Het streven is een toename en verbetering van het aanbod aan overnachtingsmogelijkheden, voorzieningen, arrangementen en evenementen, met name gericht op seizoensverbreding en de bovenkant van de markt.

3. Visie buitengebied

3.1 Inleiding en uitgangspunten

Hoofddoelen van het gemeentelijk ruimtelijk beleid voor het buitengebied zijn:

1. Op een duurzame en efficiënte wijze ruimte scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies;
2. het vergroten van de leefbaarheid van het platteland;
3. het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit.

Deze hoofddoelen zijn in deze visienota als volgt vertaald:

1. een thematische benadering van het buitengebied (8 thema's);
2. een gebiedsgerichte benadering van het buitengebied;
3. uitgangspunt hierbij: de landschapstypen en de visuele landschapskenmerken;
4. een ontwikkelingsgerichte wijze van bestemmen.

De keuze voor een gebiedsgerichte benadering houdt verband met het feit dat het buitengebied van Hardenberg geen gebied is met een uniform karakter. De gebiedsgerichte benadering maakt het mogelijk om per gebied te kijken welke kwaliteiten minimaal moeten worden behouden en zo mogelijk versterkt. Per gebied zijn er ook verschillende ontwikkelingsmogelijkheden, die het best bijdragen aan de beschreven gebiedskwaliteiten.

Bij de gebiedsindeling wordt uitgegaan van de huidige landschapskenmerken. Deze keuze is onder andere gebaseerd op de nota ruimte, waarin wordt aangegeven dat de kwaliteit van het landschap een volwaardige plaats verdient bij ruimtelijke afwegingen. Het gaat daarbij om algemene landschappelijke, natuurlijke, culturele en cultuurhistorische waarden.

Ook de keuze voor een ontwikkelingsgerichte wijze van bestemmen is gebaseerd op de nota ruimte, waarin het accent in de ruimtelijke ordening is verschoven van 'ordening' naar 'ontwikkeling'. Voor de gemeente houdt dat in, dat zij een andere rol in de ruimtelijke ordening zal gaan vervullen: minder toetsend achteraf en meer richtinggevend vooraf, gericht op de realisatie van ruimtelijke kwaliteit. De gemeente schept in haar ruimtelijke plannen de kaders/randvoorwaarden waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

Onder ruimtelijke kwaliteit wordt verstaan: de eigen identiteit. Deze identiteit kan worden uitgedrukt in de begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

De gebruikswaarde blijkt uit de geschiktheid voor bepaalde functies.

De belevingswaarde houdt verband met de gebiedseigen kenmerken van het landschap, de bebouwing en de wordingsgeschiedenis.

Bij de toekomstwaarde gaat het om kenmerken als duurzaamheid, biodiversiteit, robuustheid, aanpasbaarheid en flexibiliteit.

Bij het bepalen van de ruimtelijke kwaliteit speelt natuurlijk het belang dat door de bevolking zelf aan de begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en

toekomstwaarde wordt toegekend een grote rol. Om hierop zicht te krijgen zijn onder andere de workshops met de plaatselijke belangen gehouden. Bij de gebiedsindeling in de visienota is per gebied geprobeerd om de eigen identiteit aan te geven. Daarbij is aangegeven wat de specifieke gebiedskenmerken zijn (belevingswaarde) en wat de huidige en toekomstige gebruiksmogelijkheden zijn (gebruikswaarde en toekomstwaarde).

3.2 Visie op thema's

Bodem en water

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Het benutten van de differentiaties in bodem en reliëf ten behoeve van natuur en landschap;
2. Bescherming van de karakteristieke aardkundige waarden;
3. Het (verlenen van medewerking aan het) realiseren van veerkrachtige en duurzame watersystemen;
4. Het bieden van mogelijkheden voor de ontwikkeling van de Vecht tot een natuurlijker en natuurrijker watersysteem, met meer mogelijkheden voor daarbij passende watersport;
5. Het behoud van het watersysteem van de Reest als drager van de bijzondere kwaliteiten van het Reestdal;
6. Benutting van het potentieel aan belevingswaarde van watergangen.

Toelichting

De abiotische opbouw in de gemeente kent een herkenbare indeling: beekdalgronden-podzolgronden-dalgronden. Deze indeling is terug te voeren op de ontstaansgeschiedenis van het landschap. De abiotische indeling van de gemeente vormt de hoofdzonering van het buitengebied voor bodemgebruik en water.

Water speelt een belangrijke rol in de betekenis voor natuur- en landschapswaarden in het buitengebied. Door goede

afstemming van het landgebruik op de beschikbaarheid en de behoefte aan water kunnen zowel de kwantiteit als de kwaliteit worden verbeterd. Vanzelfsprekend hebben de waterschappen hierin een belangrijke rol.

Bij een betere benutting van het potentieel aan belevingswaarde van watergangen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het opwaarderen van de natuurwaarden en het vergroten van de toegankelijkheid.

Het landschap

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Handhaving en versterking van de verscheidenheid aan landschappen, zoals in paragraaf 2.3 beschreven;
2. Bescherming van het archeologisch en cultureel erfgoed;
3. Een positieve houding ten aanzien van ontwikkelingsplannen die bijdragen aan het behoud, het herstel en de beleving van het archeologisch en cultureel erfgoed;
4. Landschappelijke versterking en uitnutting van de stroomdallandschappen en versterking van het veenkoloniaal landschap door herstel van de wijkenstructuur en het behoud van de openheid;
5. De ontwikkeling van grensoverschrijdende landschappelijke functionele verbindingen;
6. Het betrekken van het landschap bij de uitbreiding van steden en dorpen (stads- en dorpsontwikkeling niet alleen van binnen naar buiten, maar ook van buiten naar binnen benaderen);
7. Het vergroten van de beleving van het landschap.

Toelichting

Het landschap in de gemeente Hardenberg kent een sterke geleding die eindigt niet bij de gemeentegrens. Zie hiervoor ook het thema bodem en water.

Van zeer grote waarde zijn de beek- en rivierdalen van de Reest en de Vecht en met daarlangs oude ontginningen (essen en kamplandschap) en veen- en heideontginningen. Deze geleding is karakteristiek en dient behouden te blijven. Het bestemmingsplan is overigens niet het enige instrument om dit te bereiken, maar biedt hiervoor wel de basis. Een landschapsontwikkelingsplan kan hierop voortborduren.

In het essen en kampenlandschap zijn elementen met een archeologische of cultuurhistorische betekenis (bijvoorbeeld de Loozense Linie), landgoederen (De Groote Scheere) en ook rivierduinen, voormalige meanders van de Vecht en oude verkavelingen, akkers en houtwallen van grote waarde voor het landschap.

Het veenkoloniaal landschap, zoals dat voorkomt in het zuiden en noorden van de gemeente, wordt gekenmerkt door een grote openheid en regelmatigheid in de verkaveling. De kenmerkende wijkenstructuur is nog wel aanwezig, maar niet overal meer herkenbaar.

Bij de vergroting van de beleving van het landschap gaat het om de verbetering van de toegankelijkheid. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de doorgang over landbouwgrond of landgoederen en het gebruik van schouwpaden. Dit komt terug bij het thema recreatie en toerisme. Vergroting van de toegankelijkheid is overigens alleen mogelijk als de natuurwaarde van het terrein het toelaat.

Voor het behoud van het cultureel erfgoed wil de gemeente het Belvédèrthema “behoud door ontwikkeling” toepassen. Dat houdt in, dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, als deze een bijdrage leveren aan het behoud van het erfgoed. Een voorbeeld hiervan is het in 2005 gestarte ontwikkelingsproject voor het landgoed de Groote Scheere.

Biodiversiteit

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Het ontwikkelen van grotere eenheden natuur (geen verdere versnippering) en meer aaneengesloten natuur;
2. Minimaal het behoud van de huidige kwaliteit en streven naar een toename van de biodiversiteit in het Vechtdal, het Reestdal en het Colenbrandersbos;
3. Minimaal het behoud van de biodiversiteit en, als dit niet ter plekke kan, het werken met natuurcompensatie in de overige gebieden;
4. Het behoud van openheid en rust in de gebieden die van belang zijn voor foeragerende wintergasten;
5. Het revitaliseren van de biodiversiteit door het koppelen van de diverse natuurgebieden via corridors.

Toelichting

De gemeente kenmerkt zich door een rijke variatie aan planten en dieren in verschillende landschapstypen. Deze gemeentebrede variatie in flora en fauna wil de gemeente minimaal behouden en waar mogelijk een betere positie geven. De prioriteit hierbij wordt gelegd in gebieden Vechtdal, Reestdal en Colenbrandersbos. Voor de overige gebieden, waaronder dus ook de landbouwontwikkelingsgebieden, wordt ingezet op minimaal het behoud van de bestaande biodiversiteit. Verder wil de gemeente (mee)werken aan de versterking van de samenhang in de natuurgebieden, zowel binnen als buiten de gemeente. Hierbij kan worden gedacht aan het koppelen van bestaande natuurgebieden.

Milieu

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Het ontwikkelen van grotere eenheden natuur (geen verdere versnippering) en meer aaneengesloten natuur;
2. De instandhouding van minimaal het huidige kwaliteitsniveau op het gebied van milieukwaliteit;
3. De bescherming van archeologische waarden.

Toelichting

Tot nu toe heeft de milieu-inbreng in ruimtelijke plannen een sterk normatief karakter.

De gebiedsgerichte benadering gaat uit van de milieukwaliteit die binnen de verschillende gebieden in een bepaalde functionele context wordt nagestreefd. Wanneer de milieuambities zijn gedefinieerd in termen van kwaliteit in plaats van belasting richt de discussie zich meer op de kansen om deze streefwaarden te realiseren en wordt normopvulling zoveel mogelijk voorkomen.

Het voert voor deze visienota te ver om op perceelsniveau de milieuaspecten te onderzoeken. Deze analyses zullen uitgevoerd worden voor een concreet ontwikkelingsplan en een nieuw bestemmingsplan.

Landbouw

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Het bieden van ruimte aan de landbouw om te komen tot een rationele, op de markt gerichte productie die in evenwicht is met zijn omgeving;
2. Het bieden van ruime mogelijkheden voor verbrede landbouw.
3. Een gebiedsgerichte aanpak;
4. Ruimte voor maatwerk voor plaatselijke omstandigheden.

Toelichting

De land- en tuinbouw is en blijft de belangrijkste grondgebruiker in de gemeente en bepaalt daardoor voor een belangrijk deel het gezicht van de gemeente. Vooral de grondgebonden landbouw heeft naast het produceren van voedsel een grote rol bij de instandhouding en het beheer van grote delen van de groene ruimte.

Voor de continuïteit van de landbouw is het van belang dat agrarische ondernemers aan de ene kant voldoende ruimte krijgen om in te spelen op de eisen van de wereldmarkt en aan de andere kant meer ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering te verbreden en te blijven produceren voor de regionale afzet.

Voor de komende jaren worden de volgende ontwikkelingen in de landbouw voorzien:

- schaalvergroting, door middel van het bijkopen van grond en productierechten;
- vergroting van de oppervlakte aan bedrijfsgebouwen in verband met de borging van de kwaliteit van de producten of de ruimte voor de dieren;
- gehele of gedeeltelijke bedrijfsomschakeling naar bijvoorbeeld beheer landelijk gebied, biologische landbouw of recreatieve nevenactiviteiten (verbrede landbouw);
- verplaatsing dan wel gehele of gedeeltelijke beëindiging van het bedrijf.

Deze ontwikkelingen moeten in evenwicht worden gebracht met de omgeving, zowel vanuit landschappelijk oogpunt als vanuit een oogpunt van milieukwaliteit.

De gebiedsgerichte aanpak houdt in, dat in de landbouwontwikkelingsgebieden alle ruimte wordt geboden voor schaalvergroting en intensivering. In deze gebieden is ook ruimte voor nieuwvestiging, bijvoorbeeld in de vorm van bedrijfsverplaatsing. Ook in de andere gebieden zijn hiervoor mogelijkheden, maar in beperktere mate. In deze gebieden zal, vanwege de andere functies die aanwezig zijn, maatwerk nodig zijn. Voor de verbrede landbouw geldt min of meer het omgekeerde. Hiervoor worden ruime mogelijkheden geboden in de niet-landbouwontwikkelingsgebieden. Ook in de landbouwontwikkelingsgebieden zijn hiervoor kansen, maar alleen voorzover de landbouwontwikkeling daardoor niet gehinderd wordt.

Als landbouwontwikkelingsgebieden worden de gebieden Westerhuizingerveld, Dedemsvaart-Zuid, Slagharen-Oost/West, De Krim en Bergentheim-Zuid aangewezen. De gebieds- en landschapskenmerken van deze gebieden zijn bij uitstek geschikt voor de functie landbouw.

De gebiedsgerichte benadering biedt de gemeente de mogelijkheid om in te spelen op de komende wet geurhinder en veehouderij. Ook deze wet gaat namelijk uit van een gebiedsgerichte benadering.

Ter voorkoming van een ongewenste ‘verstening’ van het buitengebied moet bij aanvragen om een nieuw agrarisch bouwperceel eerst worden nagegaan in hoeverre het gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing in hetzelfde gebied tot de mogelijkheden behoort.

Wonen

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Behoud van een gevarieerd woningaanbod in het buitengebied, zowel qua inhoud van de woningen als qua verschijningsvorm;
2. De afstemming van de maximale inhoudsmaat van woningen in het buitengebied op de gebiedskenmerken;
3. Het bieden van ruime mogelijkheden voor inwoning;
4. Het bieden van de mogelijkheid om aan vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen een woonfunctie toe te kennen; waarbij ruimere mogelijkheden gelden naarmate meer oppervlakte aan landschapsontsierende bedrijfsgebouwen worden afgebroken;
5. Het tegengaan van permanente bewoning van recreatiewoningen;
6. Het bieden van ruimte voor opvulling van open gaten in bebouwingslinten met woningbouw of kleinschalige bedrijvigheid.

Toelichting

De woonfunctie is in het buitengebied nadrukkelijk aanwezig. Het wonen in het landelijk gebied wordt niet (meer) gezien als een ongewenste functie, maar een waardevol bestanddeel van het totale woningaanbod in de gemeente, omdat de gemeente streeft naar het instandhouden van een gevarieerd aanbod aan woonmilieus. Daarnaast is het, in verband met de leefbaarheid van het platteland, van belang dat er voor alle doelgroepen, dus ook voor starters en senioren woonruimte in het buitengebied aanwezig is. Een toename van de woonfunctie in het buitengebied wordt dan ook niet meer per definitie uitgesloten.

Daarbij gaat de gemeente uit van optimale benutting van de bestaande bebouwing en ruimte voor nieuwbouw. Dat wil zeggen dat, los van de sloop en vervanging of hergebruik van bestaande verspreide bebouwing, de nieuwbouw van woningen soms ook mogelijk is. Zo kunnen bijvoorbeeld met behulp van woningbouw financiële middelen worden gegenereerd voor de aanleg van recreatie- en/of natuurgebieden (‘rood voor groen’, landgoederen, buitenplaatsen) of voor creatie van ruimte voor waterberging (‘rood voor blauw’).

Wel is het, vooral als gevolg van landelijke regelgeving, nog steeds zo dat de ontwikkeling van de landbouw wordt belemmerd door de aanwezigheid van burgerwoningen. In de gebieden die worden aangewezen als landbouwontwikkelingsgebied zal daarom zeer terughoudend moeten worden omgesprongen met een toename van de woonfunctie, ook als het gaat om het hergebruik van vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen.

In de bebouwingslinten is incidenteel ruimte voor opvulling van open gaten met woningbouw of kleinschalige bedrijvigheid. Nader onderzoek per bebouwingslint zal moeten uitwijzen waar deze ruimte aanwezig is.

Bij woningbouw op deze plekken moet er voor worden gewaakt dat het groene karakter van de betreffende kern niet (te zeer) wordt aangetast en dat doorzichten naar achterliggend landschap – althans waar planologisch gewenst – in tact blijven.

Verder zal opvulling van open plekken in lintbebouwing dan wel in een buurtschap niet ten koste mogen gaan van het gemeentelijk concentratiebeleid voor woningbouw.

Economie en infrastructuur

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Bevordering economisch belang van de gemeente ten opzichte van de corridors A28 en A37 en de Vecht;
2. Capaciteitsverruiming van het Kanaal Almelo-de Haandrik ten behoeve van de beroepsvaart;
3. Bevordering van de recreatievaart op het kanaal Almelo-De Haandrik en de Vecht;
4. Versterken van de recreatieve- en toeristische sector;
5. Opwaardering van de N34 tot stroomweg;
6. Het realiseren van economische zones langs de N34 en de N343;
7. Het bieden van mogelijkheden voor (startende) bedrijvigheid in vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen;
8. Het verbeteren van de treinverbinding Twente-Drenthe.

Toelichting

Hardenberg heeft een sterke, maar op sommige gebieden ook een kwetsbare economische positie. Sterk als het gaat om mentaliteit, onderlinge relaties en sterk in ambacht en kleinschalige specialistische producten. Maar kwetsbaar vanwege de relatieve ligging, de oververtegenwoordiging van niet-expanderende sectoren (landbouw) en conjunctuurgevoelige sectoren (de bouw) en de beperkte stedelijkheid van het gebied. De opgave is dus om de economische basis te versterken. Het gaat dan om het versterken van de relatie recreatie, natuur en landschap, het vergroten van de bereikbaarheid van het landelijk gebied, het versterken van de infrastructuur en het benutten van de economische potenties van de N34 en de N343. In de zones langs deze wegen is in de loop der jaren een verscheidenheid aan economische functies (bedrijvigheid, recreatie, tuinbouw) ontstaan, veelal op vrijgekomen agrarische bedrijfslocaties. De N34 als de N343 zijn wegen met een belangrijke verkeersfunctie (N34 regionale stroomweg en N343 gebiedsontsluitingweg). De functie van deze wegen, in combinatie met het feit dat de agrarische functie langs deze wegen in de loop der tijd al een stap terug heeft gedaan, maakt de aanliggende gebieden geschikt als economische ontwikkelingszone. Daarbij wordt in de eerste plaats gedacht aan nieuwe economische functies op vrijgekomen agrarische bedrijfslocaties, maar daarnaast ook aan het bieden van groeimogelijkheden voor al gevestigde bedrijven en bieden van ruimte voor bedrijvigheid op woonpercelen. Incidenteel kan ook ruimte zijn voor gehele nieuwvestiging, waarbij in elk geval moet worden aangesloten op bestaande bebouwing.

Ten aanzien van niet-agrarische bedrijvigheid buiten de economische zones geldt, dat de ontwikkelingsmogelijkheden per gebied zullen verschillen. In de gemengde gebieden wordt ruimte geboden aan meerdere functies, waaronder bedrijvigheid. In deze gebieden worden ruime mogelijkheden geboden voor (startende) bedrijvigheid in vrijgekomen agrarische bebouwing. Ook komen er mogelijkheden voor bedrijvigheid vanaf bestaande woonlocaties.

In de ecologische zones blijven de mogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid in beginsel beperkt tot vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen. In de landbouwontwikkelingsgebieden zal, bij initiatieven tot bedrijfsvestiging in vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen, eerst worden gekeken naar de mogelijkheden om de gebouwen nog overeenkomstig de bestemming te gebruiken.

Recreatie en toerisme

Visie

Het gemeentelijk beleid zal zijn gericht op:

1. Het benutten van de kwaliteiten rust, ruimte en natuur;
2. Een evenwichtig aanbod in dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen;
3. De instandhouding en, waar mogelijk, verbetering van de kwaliteit van de bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen (campings en bungalowparken);
4. Een verbreding van het aanbod aan verblijfsrecreatieve voorzieningen;
5. Het faciliteren van de bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen in het gebied Rheeze-Diffelen; een uitbreiding van het aantal campings in dit gebied is niet gewenst;
6. Het bieden ruime mogelijkheden voor hergebruik van vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen voor kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen, met uitzondering van de landbouwontwikkelingsgebieden;
7. Een verbetering van het aanbod en de kwaliteit van de dagrecreatieve voorzieningen, waaronder met name slechtweervoorzieningen;
8. De instandhouding en, waar mogelijk, verbetering van de recreatieve routing (varen, paardrijden, fietsen, wandelen) in de gemeente. Het bieden van ruime mogelijkheden voor dagrecreatief medegebruik van landbouwgronden;
9. Het koppelen van kleinschalig kamperen aan het agrarisch bedrijf;

Toelichting

Recreatie en toerisme wordt gezien als een visitekaartje voor de gemeente. De afwisseling en de toegankelijkheid van het landschap en het aanbod van attracties lenen zich uitstekend voor dagtochten, uitjes en langdurig verblijf. Alleen al in economisch opzicht biedt deze branche kansen voor de toekomst.

Ten aanzien van de verblijfsrecreatie wordt uitgegaan van de instandhouding en, waar mogelijk, verbetering van de kwaliteit van de bestaande voorzieningen. Uitbreiding van bestaande campings en bungalowparken is mogelijk, als daardoor de totale kwaliteit van de camping/het bungalowpark en dus van het recreatieve product wordt vergroot. Verder moet de uitbreiding een bijdrage leveren aan de instandhouding en zo mogelijk verbetering van de landschappelijke kwaliteiten van de omgeving. Daarbij zal ook worden gekeken naar de mogelijkheden om de gewenste landschappelijke kwaliteit op eigen terrein te realiseren. Zowel op als naast het terrein moet de camping passend zijn in het landschap.

Een toename van het aantal campings en bungalowparken wordt in eerste instantie niet nagestreefd. Wel worden er ruime kansen geboden voor het hergebruik van vrijgekomen agrarische gebouwen voor verblijfsrecreatieve doeleinden, bijvoorbeeld hotelkamers, bed en breakfast, groepsaccommodaties en dergelijke.

Onder een verbreding van het aanbod aan verblijfsrecreatieve voorzieningen wordt verstaan de bediening van meerdere doelgroepen (dus niet alleen gezinnen met kinderen), waarbij met name ook het hogere segment aan bod moet komen.

Daarnaast moeten kansen worden geboden voor seizoensverlenging.

In verband met de wens tot een verbreding van het aanbod aan verblijfsrecreatieve voorzieningen, kan in bepaalde gebieden ruimte worden geboden voor nieuwvestiging van campings. De in paragraaf 3.3 weergegeven gebiedsindeling is daarbij maatgevend.

Ten aanzien van de vestiging van nieuwe bungalowparken wordt, mede gelet op het risico van permanente bewoning, een terughoudend beleid gevoerd.

Het kleinschalig kamperen (volgens de Wet op de Openluchtrecreatie) blijft gekoppeld aan het agrarisch bedrijf. Het loslaten van deze koppeling kan leiden tot een ongewenste wildgroei van het aantal kampeerterreintjes.

Bij de bepaling van de kwaliteit van de recreatieve voorziening (camping of bungalowpark) wordt gekeken naar:

- de toestand van de feitelijk aanwezige accommodatie, waarbij gelet wordt op aspecten als inrichting, ontsluiting, aanwezige centrale voorzieningen, parkeervoorzieningen, grootte van de standplaatsen etc. (gebruikswaarde)
- de doelgroep waarvoor de voorziening is bedoeld (gebruikswaarde).
- de landschappelijke inpassing (belevingswaarde).
- de duurzaamheid en levensvatbaarheid van het bedrijf (toekomstwaarde).

De kwaliteit van de landschappelijke inpassing wordt afgemeten aan de landschapstypen en de gebiedskenmerken, die in de visienota zijn benoemd.

Ten aanzien van de dagrecreatie wordt gestreefd naar een toename van het aantal voorzieningen, bijvoorbeeld de aanleg van een golfbaan. Maar met name wordt gestreefd naar een toename van het aantal slechtweervoorzieningen. Hier liggen vooral kansen in het hergebruik van vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen. Het moet daarbij gaan om relatief kleinschalige vormen van dagrecreatie. De grootschalige vormen, zoals kartingbanen, overdekte speelparadijzen en dergelijke horen thuis in het stedelijk gebied.

Ten aanzien van het parkeren wordt als algemeen geldend principe aangehouden dat recreatieterreinen (zowel dagrecreatief als verblijfsrecreatief) moeten voorzien in hun eigen parkeerbehoefte.

3.3 Onderscheiden deelgebieden

Naar aanleiding van de gehouden workshops, de visuele inventarisatie van het buitengebied en de aanwezige landschapstypen worden de volgende deelgebieden onderscheiden:

1. Westerhuizingerveld;
2. Reestdal;
3. Dedemsvaart-Zuid, Colenbranderbos, Slagharen-Oost/West, De Krim, Bergentheim-Zuid;
4. Collendoorn, Gramsbergen-Zuid, Radewijk;
5. Vechtdal;
6. Stuwwal.

Het totaalbeeld van deze deelgebieden is opgenomen als bijlage 3.

Per deelgebied worden, in steekwoorden, de gebiedskenmerken en de huidige functies aangegeven. Wat de aanwezige functies betreft is de opsomming niet uitputtend; alleen de meest in het oog springende functies zijn benoemd.

Per deelgebied is ook de gewenste toekomstige ontwikkelingsrichting aangegeven.

Bij het bepalen van de ontwikkelingsrichtingen zijn de ruimtelijke kwaliteiten, zoals vastgelegd in de gebiedskenmerken, leidend geweest.

De ontwikkelingsrichting is bepalend voor de ruimte die aan de diverse functies (zoals landbouw, wonen en economie) wordt geboden om zich verder te kunnen ontwikkelen. Per deelgebied is de ontwikkelingsrichting leidend en de genoemde functies ondersteunen de gekozen richting. Aan deze functies wordt daarom extra ruimte geboden om zich verder te ontwikkelen, teneinde meer ruimtelijke kwaliteit te bereiken. Voor een beschrijving van de ontwikkeling per functie wordt verwezen naar paragraaf 3.2.

1. Westerhuizingerveld

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- *Jong heideontginningslandschap*

Landschapskenmerken:

- *Grootschalige openheid*
- *Vlake ligging*
- *Rechthoekig wegenpatroon*
- *Blokverkaveling*
- *Verspreide bebouwing*

Cultuurhistorisch waardevol elementen:

- *Ommerschans*

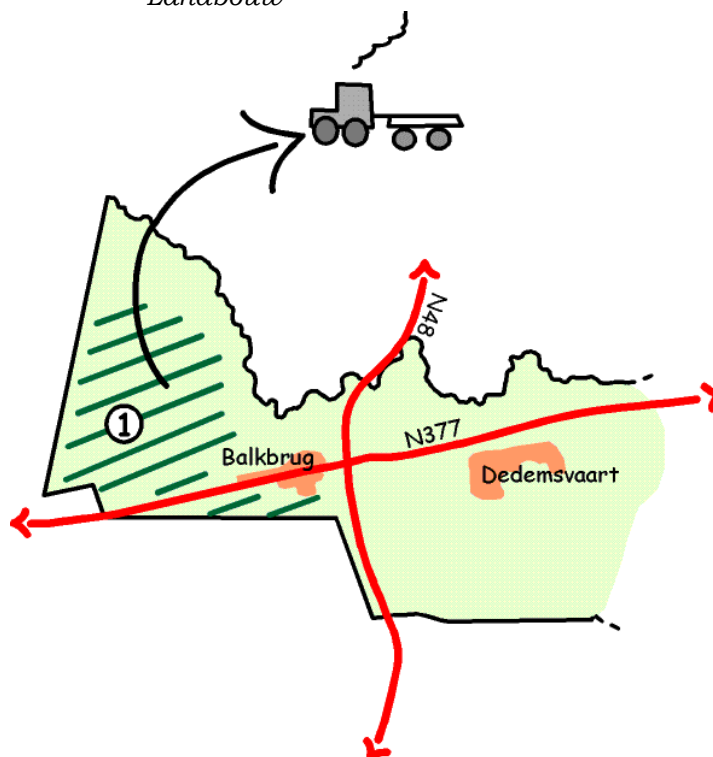
Huidige functies:

Landbouw

Toekomst:

Ontwikkelingsrichting: Landbouwwontwikkelingsgebied

Functie: Landbouw

2. Reestdal

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- *Essen- en kampenlandschap*

Landschapskenmerken:

- *Kleinschalig karakter door houtwallen en -hagen*
- *Licht glooiend landschap*
- *Kronkelend patroon van wegen en waterlopen*
- *Bebouwing op overgang naar hoger gelegen gronden*
- *Onregelmatige verkaveling*

Cultuurhistorisch waardevol elementen:

- *Beschermd dorpsgezicht Oud-Avereest*

Huidige functies:

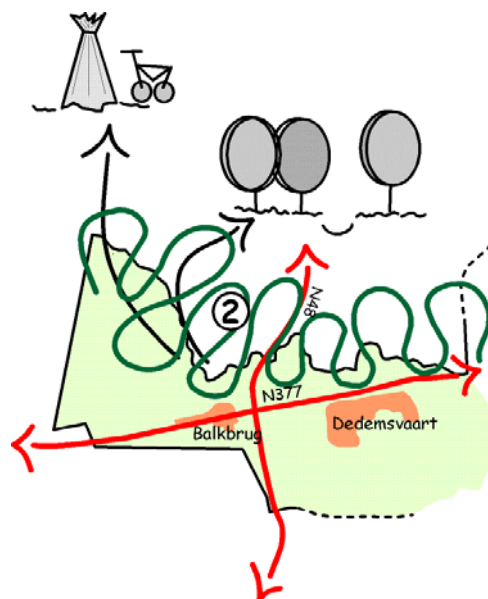
- *Onderdeel ecologische hoofdstructuur*
- *Natuurlijke afwateringsfunctie Reest*
- *Agrarische bedrijven (melkveehouderijen)*
- *Natuurontwikkeling*

Toekomst:

Ontwikkelingsrichting: Ecologische zone

Functies:

- *Biodiversiteit*
- *Recreatie en toerisme*
- *(Verbrede) landbouw*

3. Dedemsvaart-Zuid, Colenbranderbos, Slagharen-Oost/West, De Krim, Bergentheim-Zuid

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- *Veenontginningslandschap*

Landschapskenmerken:

- *Openheid/regelmatigheid*
- *Vlakke ligging*
- *Openstreckende strokenverkaveling*
- *Herkenbare wijkenstructuur*
- *Bebouwing langs ontginningsassen*

Huidige functies:

- *Landbouw*
- *Foerageergebied voor overwinterende vogels*
- *Colenbranderbos: ecologische verbindingzone*

Toekomst:

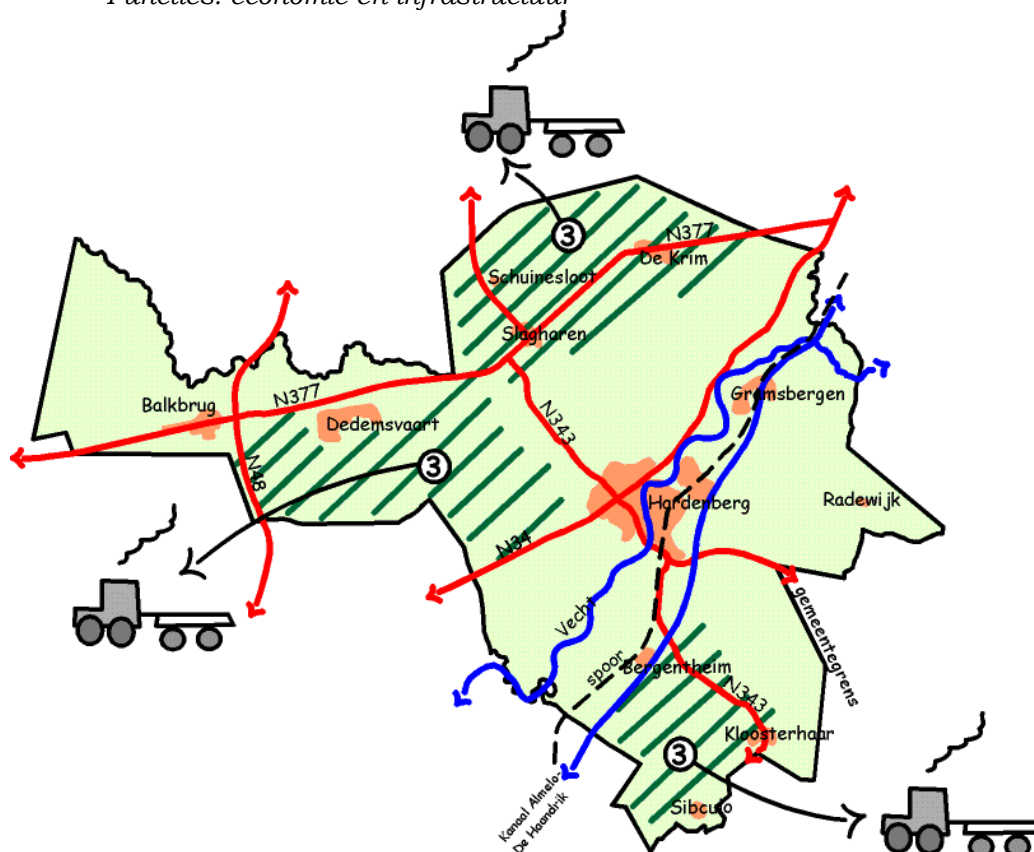
Algemeen:

Ontwikkelingsrichting: Landbouwontwikkelingsgebied

Functie: Landbouw

Deelgebieden:

- *Colenbranderbos*
Ontwikkelingsrichting: ecologische zone
Functies: biodiversiteit en recreatie en toerisme
- *N34 en N343*
Ontwikkelingsrichting: economische zone.
Functies: economie en infrastructuur

4. Collendoorn, Gramsbergen-Zuid, Radewijk

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- Essen- en kampenlandschap
- Heideontginning (omgeving Bruchterveld)

Landschapskenmerken:

- Kleinschalig landschap
- Eikenbomen – singels
- Kronkelend patroon van wegen
- Licht glooiend landschap
- Verspreid bebouwingspatroon
- Grootschalig reliëf bij Oud-Lutten (Lutteres)
- Kleinschalig reliëf bij het Engelandse bos en Haarbos

Huidige functies:

- (Kleinere) boerenbedrijven
- Wonen
- Bedrijvigheid

Toekomst:

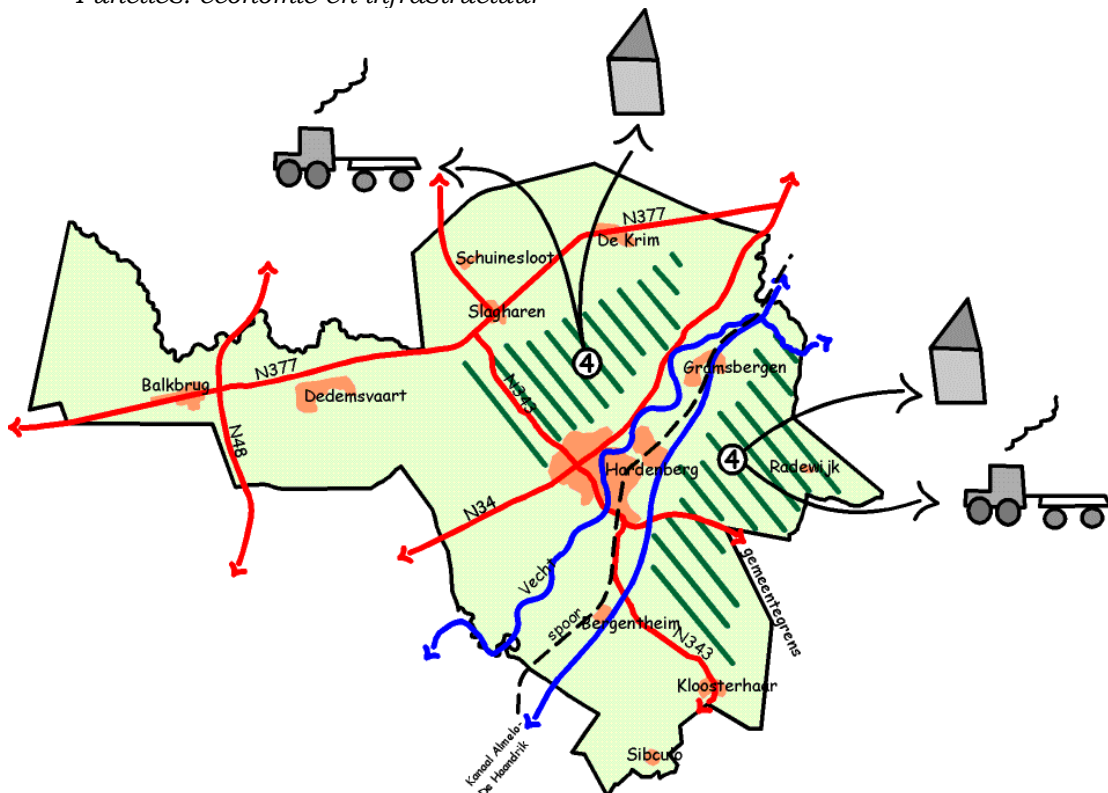
Algemeen:

Ontwikkelingsrichting: *gemengd gebied*

Functies: *wonen, (verbrede) landbouw en economie (bedrijven)*

Deelgebieden:

- Radewijkerbeek
Ontwikkelingsrichting: *ecologische zone*
Functies: *biodiversiteit, recreatie en toerisme*
- N343 (Hardenberg – Slagharen)
Ontwikkelingsrichting: *economische zone*
Functies: *economie en infrastructuur*

5. Vechtdal

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- *Essen- en kampenlandschap*

Landschapskenmerken:

- *Veel bosgebied en houtwallen*
- *Verspreid bebouwingspatroon*
- *Kronkelend patroon van wegen*
- *Veel meanders van de Vecht*
- *Herkenbare zomer- en winterdijken*
- *In Rheeze/Diffelen schaalvergroting door ruilverkaveling*

Cultuurhistorisch waardevol elementen:

- *Landgoed de Grootte Scheere*
- *Loozense Linie*
- *Beschermde dorpsgezichten Rheeze*

Huidige functies:

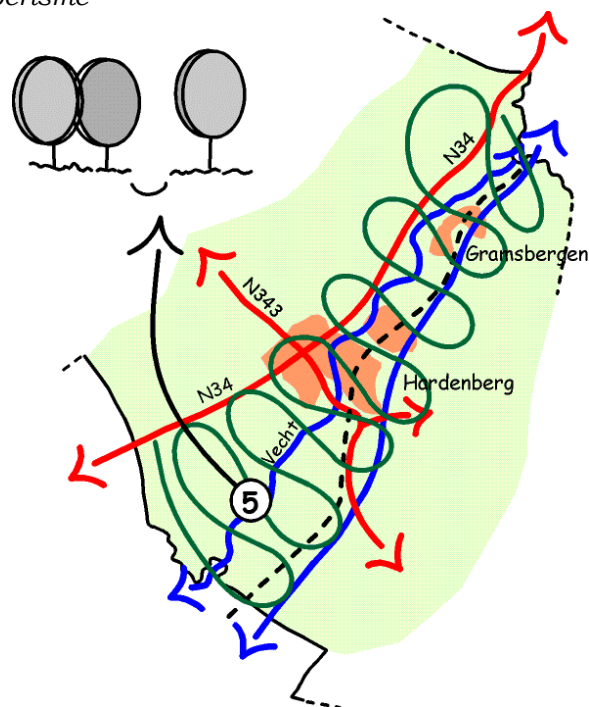
- *Onderdeel ecologische hoofdstructuur*
- *Dag- en verblijfsrecreatie*
- *Agrarische bedrijven, overwegend veeteelt*
- *Belangrijke waterafvoerfunctie van de Vecht*

Toekomst:

Ontwikkelingsrichting: ecologische zone

Functies:

- *Water (afvoerfunctie Vecht)*
- *Biodiversiteit*
- *(Verbrede) landbouw*
- *Recreatie en toerisme*

6. Stuwwal

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

- *Stuwwal*

Landschapskenmerken:

- *Varieert van kleinschalig vanaf het Bergentheimerveen tot grootschalig ten oosten van Bruchterveld*

Huidige functies:

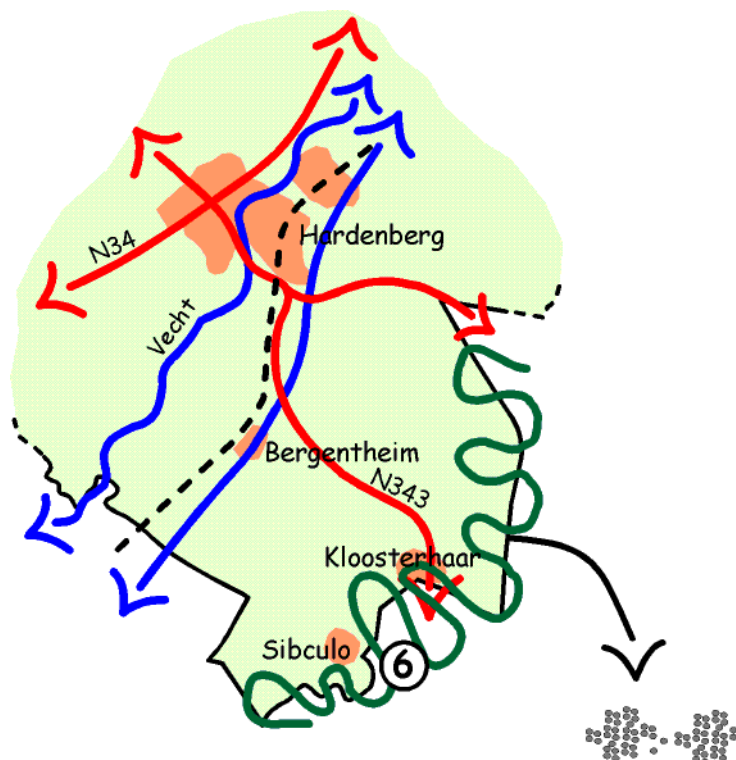
- *Zandwinning*
- *Natuur*

Toekomst:

Ontwikkelingsrichting: ecologische zone

Functies:

- *Zandwinning*
- *Biodiversiteit*
- *Recreatie en toerisme*

3.4 Opzet nieuw bestemmingsplan Buitengebied

Op dit moment gelden voor het buitengebied van de gemeente Hardenberg drie bestemmingsplannen, te weten Buitengebied Hardenberg (1989), Gramsbergen (1999) en Avereest (2000). In deze bestemmingsplannen staan de huidige functies (zoals landbouw, natuur, wonen en recreatie) voorop.

De gebiedsgerichte benadering die in deze nota wordt voorgestaan, moet worden gecombineerd met een ontwikkelingsgerichte wijze van bestemmen. Daarbij staan niet meer de bestaande functies voorop, maar geldt als uitgangspunt de versterking van de (landschappelijke) kwaliteiten van de onderscheiden gebieden.

Gelet op de “leeftijd” van het plan is alleen het bestemmingsplan Buitengebied Hardenberg aan vervanging toe. Maar om meer samenhang in het buitengebied van de gemeente aan te brengen heeft opstelling van een nieuw bestemmingsplan voor het gehele buitengebied de voorkeur.

In het nieuwe bestemmingsplan zal een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen:

1. de bestaand recht laag;
2. de visielaag (nieuwe ontwikkelingen).

Bij de bestaand recht laag gaat het om de manier waarop bestaande functies in het buitengebied worden bestemd. Het uitgangspunt daarbij is dat bestaande rechten worden gerespecteerd. Deze rechten moeten op een bepaalde manier worden vastgelegd. Er zullen daarbij keuzen moeten worden gemaakt over bijvoorbeeld de mate van gedetailleerdheid van bestemmingen, de omvang en situering van agrarische bouwpercelen, de inhoud van (burger)woningen, de toegestane oppervlakte aan bijgebouwen en bedrijfsgebouwen, e.d.

Bij de visielaag gaat het om het vastleggen van de beleidsdoelen in het bestemmingsplan. Deze beleidsdoelen komen voort uit de gebiedsgerichte benadering zoals beschreven in paragraaf 3.3 en zullen dus per gebied verschillen. Nieuwe ontwikkelingen zullen daaraan worden getoetst en zullen daarmee zodanig worden gestuurd dat er bijdrage wordt geleverd aan de verhoging van de landschapskwaliteit en de leefbaarheid van het platteland.

3.5 Ontwikkelingsvisie

De thematische visie (paragraaf 3.2) en de gebiedsvisie (paragraaf 3.3) kunnen niet los van elkaar worden gezien. Daarom zijn ze vertaald in een ontwikkelingsvisie, die op kaart is gezet (bijlage 4). Deze kaart moet in samenhang worden gelezen met de thematische visie en de gebiedsvisie.

Begrippenlijst

Abiotisch	Behorend tot de niet levende natuur (lucht, water en bodem).
Biodiversiteit	De mate van verscheidenheid aan en samenhang van flora en fauna.
Buitengebied	Het gehele grondgebied van de gemeente, met uitzondering van de stads- en dorpskernen Hardenberg, Dedemsvaart, Balkbrug, Slagharen, Gramsbergen, Bergentheim, Bruchterveld, Kloosterhaar, Sibculo, Mariënborg, Radewijk, Ane, Lutten, Schuinesloot, De Krim en de beschermde dorpsgezichten Oud-Avereest en Rheeze.
Dalgrond	Zand, vermengd met veen.
Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	Een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden.
Voerageergebied	Gebied waar voedsel wordt gehaald.
Geomorfologie	Wetenschap die de vormen van de aardoppervlakte bestudeert.
Indicatorsoort	Soort die een indicatie geeft over de ecologische waarde/kwaliteit van een bepaald gebied.
Landbouw-ontwikkelingsgebied	Een gebied waarbinnen, binnen de geldende wettelijke randvoorwaarden: <ul style="list-style-type: none">- de intensieve veehouderij een duurzaam perspectief op de bedrijfsontwikkeling wordt gegeven;- uitbreiding van andere functies, zoals (verspreide) woningen en recreatie en toerisme, die de ontwikkeling van de intensieve veehouderij beperkingen kunnen opleggen, zoveel mogelijk wordt tegengegaan;- ruimte wordt geboden voor de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen wordt toegestaan (zoveel mogelijk in de vorm van clusters);- de ontwikkeling van andere landbouwfuncties de ruimte wordt gegeven en zo mogelijk gestimuleerd.
Podzolgronden	Zandbodems met duidelijke gelaagdheid als gevolg van het oplossen van humus en ijzer in de bodem.
Robuuste verbinding	Ecologische hoofdstructuur van (inter)nationale betekenis.
Ruimtelijke kwaliteit	De voor een bepaald gebied kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Bronnen

Nota Ruimte

Bestemmingsplannen Buitengebied Hardenberg (1989), Gramsbergen (1999) en Avereest (2000).

Nota van uitgangspunten Buitengebied

Basisrapport Biodiversiteit Hardenberg, gezamenlijke uitgave van gemeente Hardenberg en stichting Natuuractiviteitencentrum De Koppel d.d. juni 2004.

Visie op toekomstige positie land- en tuinbouw in de gemeente, LTO Noord afdeling Hardenberg, d.d. juni 2005

Toekomstvisie gemeente Hardenberg 2004 – 2019 “Hardenberg stapt stevig op de toekomst af” d.d. mei 2004.

Meerjarenprogramma Uitwerking van de toekomstvisie “Hardenberg stapt stevig op de toekomst af”, d.d. juli 2005.

Streekplan Overijssel 2000+, provincie Overijssel, d.d. december 2000.

Milieubeleidsplan Overijssel 2000+, provincie Overijssel, d.d. december 2000.

Waterhuishoudingsplan Overijssel 2000+, provincie Overijssel, d.d. december 2000.

Waterkansen Hardenberg, uitwerking van WB 21 maatregelen voor de gemeente Hardenberg, Waterschap Velt en Vecht d.d. oktober 2002.

WB21 Stroomgebiedsvisie Vecht- Zwarte Water, uitgave bestuurlijk waterplatform Vecht – Zwarte Water, d.d. juni 2003.

Rapport Rietganzen en Kraanvogels in de Engbertsdijksvenen, H. Hazelhorst, P. van den Akker en L. van den Bergh, d.d. februari 2003.

Rapport zwanen en rietganzen bij De Krim en de Engbertsdijksvenen, H. Hazelhorst en J. Poffers, 2005.

Gemeentelijke welstandnota “Hardenberg voor altijd mooi”, d.d. september 2002.

Gemeentelijk woonplan d.d. mei 2004.

Bodemkwaliteitskaart gemeente Hardenberg, De Straat milieu-adviseurs, d.d. januari 2002.

Bodembeheerplan gemeente Hardenberg, De Straat milieu-adviseurs, d.d. januari 2002.

Gebiedsperspectief Vecht-Regge (1999) en ontwerp ontwikkelingsplan deelgebied Gramsbergen (oktober 2001) en deelgebied Hardenberg (december 2001).

Ontwikkelingsperspectief Noordoost-Overijssel (concept-rapport), bestuurlijk gebiedsoverleg Noordoost-Overijssel, d.d. oktober 2005.

Samen over de Reest (gebiedsplan), Provincie Drenthe en provincie Overijssel, d.d. december 2003.

Stap voor stap langs de Dedemsvaart, G.H. Varwijk, januari 1983.

Wijkend verleden, H.D.J. Krikke en mr. Dsr. W. Visscher, historische vereniging Avereest, maart 1999.

Werkschrift ruimtelijke kwaliteit Overijssel, provincie Overijssel, mei 2005.

Waar de landbouw verdwijnt, het Nederlandse cultuurland in beweging, NAI uitgevers, Rotterdam en Ruimtelijk Planbureau Den Haag, 2005.

Bijlage 5: Uitkomsten Workshop Plaatselijk Belangen

1. Westerhuizingerveld

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

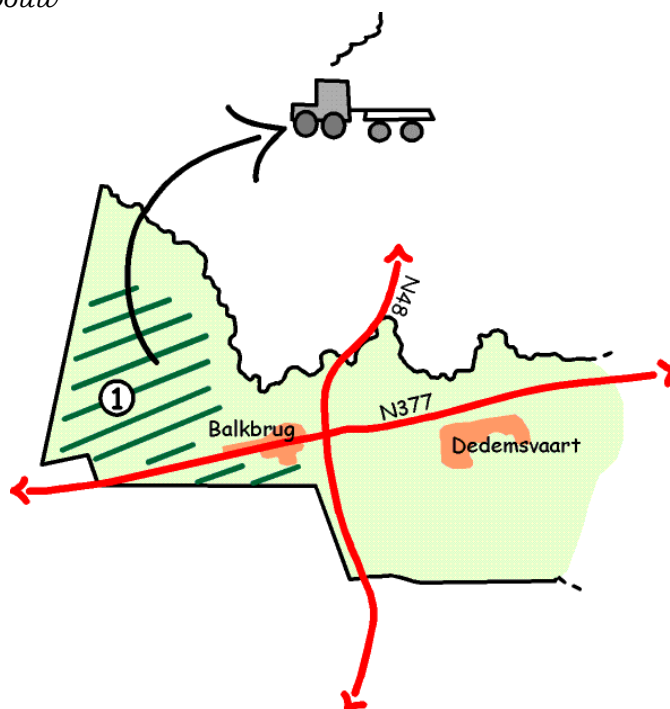
- *Heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *vlak*
- *grootschalig*
- *bomen (bos) aan de randen*
- *open*

Huidige functies:

- *landbouw*

2. Reestdal

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

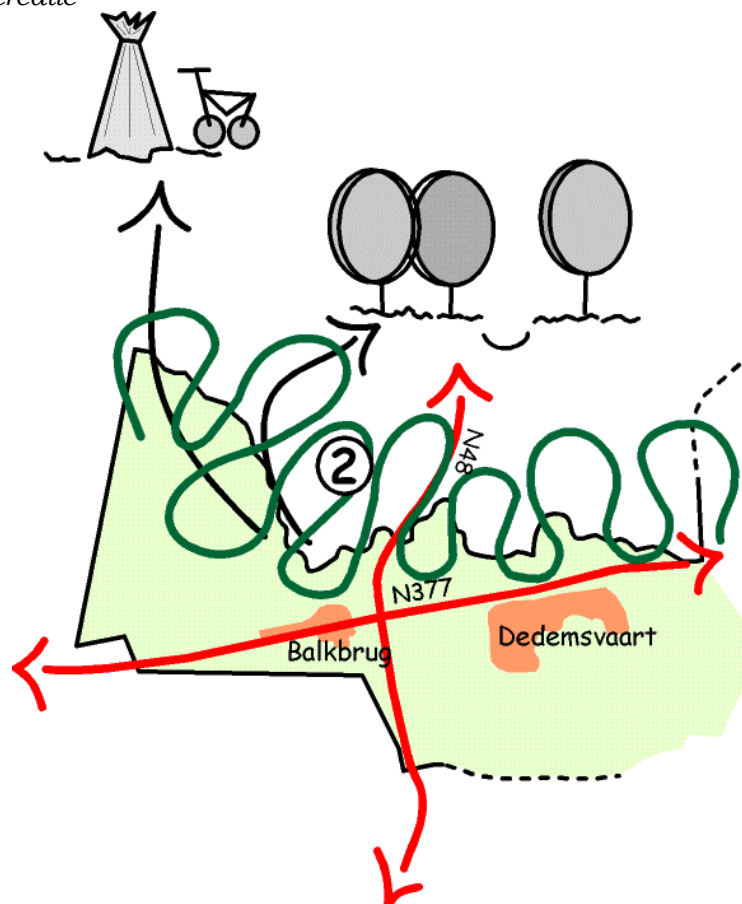
- *essen en kampenlandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*

Huidige functies:

- *natuur*
- *recreatie*

3. Dedemsvaart-Zuid

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

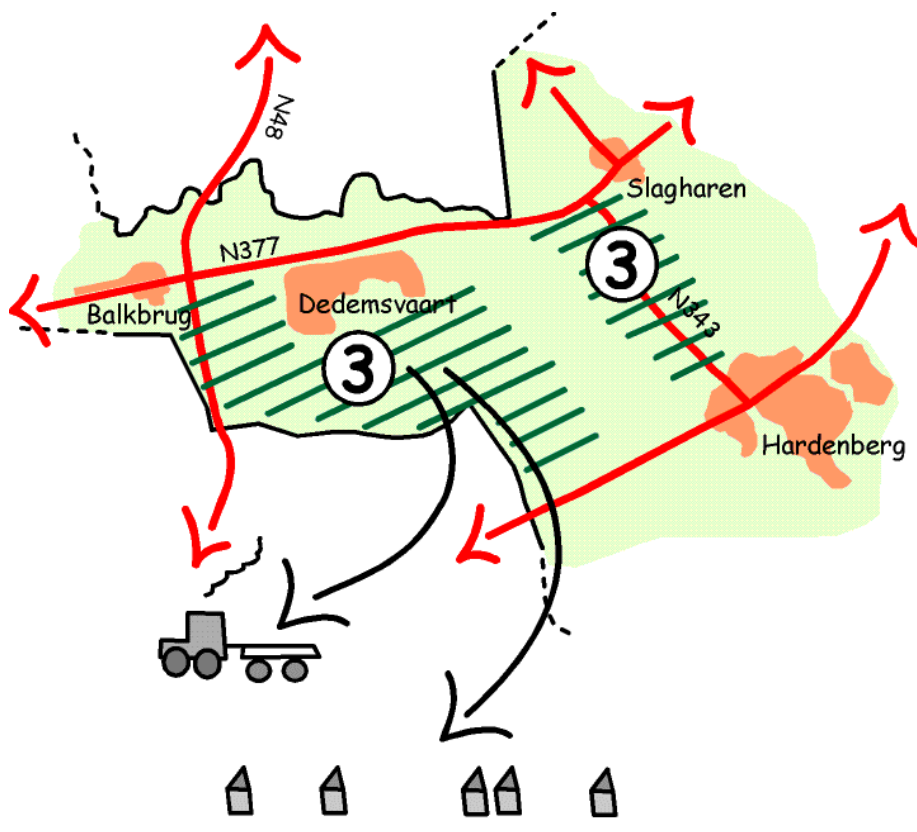
- *veenontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *grootschalig*
- *vlak*
- *open*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *lintbebouwing met bedrijven (kleinschalig)*

4. Collenbranderbos

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

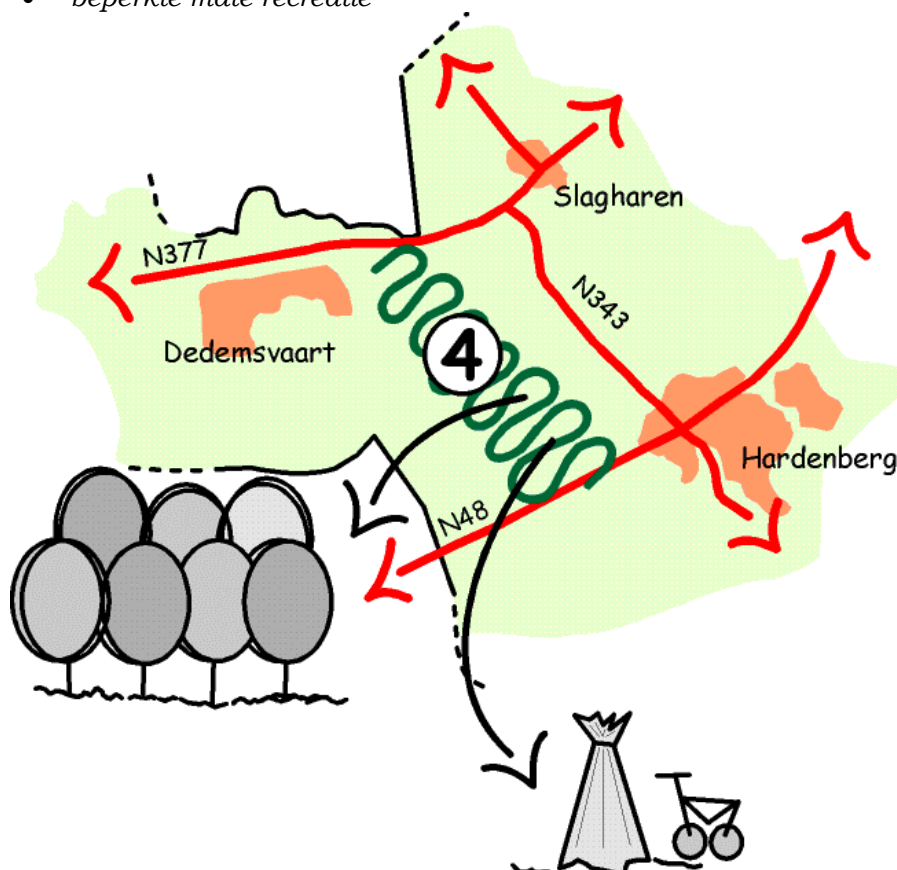
- *veenontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*
- *bos*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *beperkte mate recreatie*

5. Rheezerveen

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

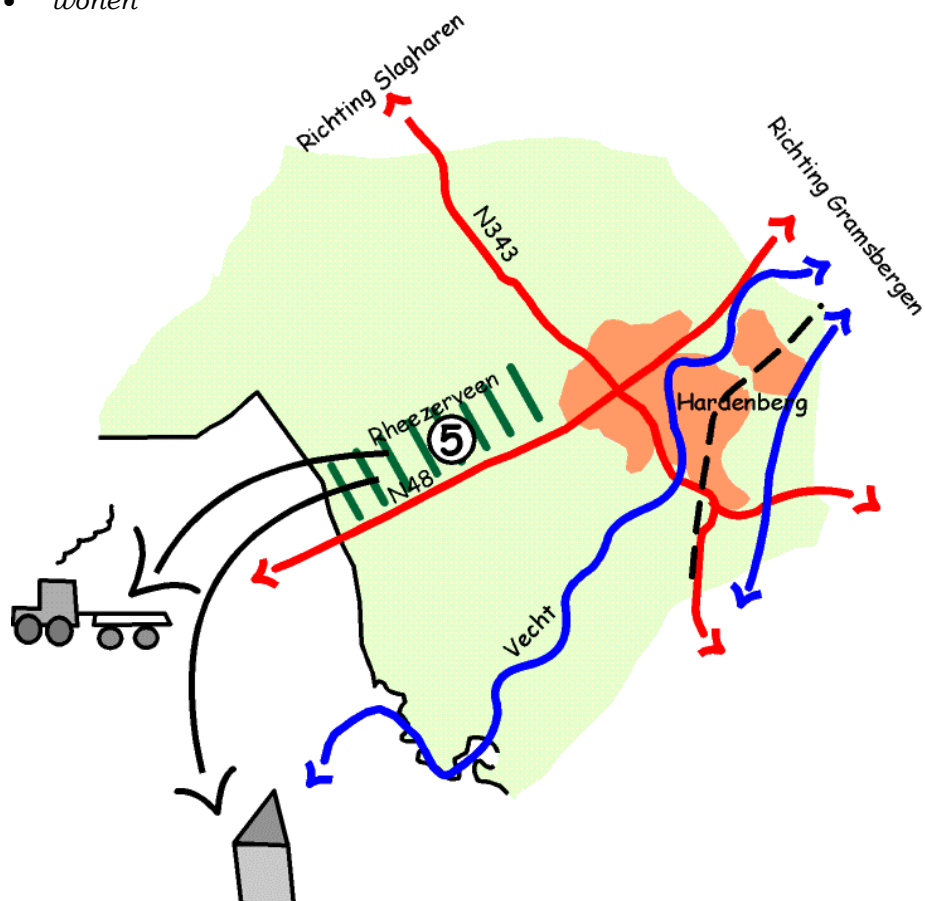
- *heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *wonen*

6. Slagharen – West

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

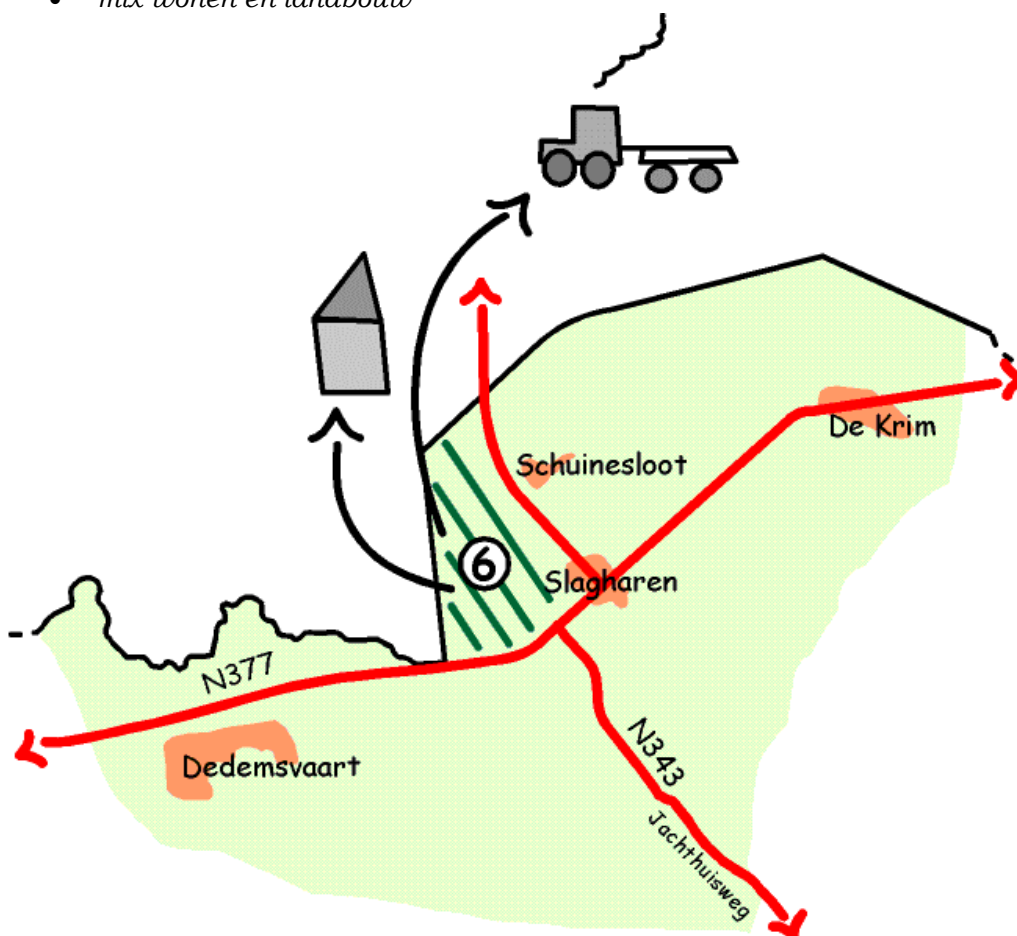
- *veenontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*
- *glooiend*
- *bijzonder object: Stobbeplas*

Huidige functies:

- *mix wonen en landbouw*

7. Slagharen – Oost, De Krim

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

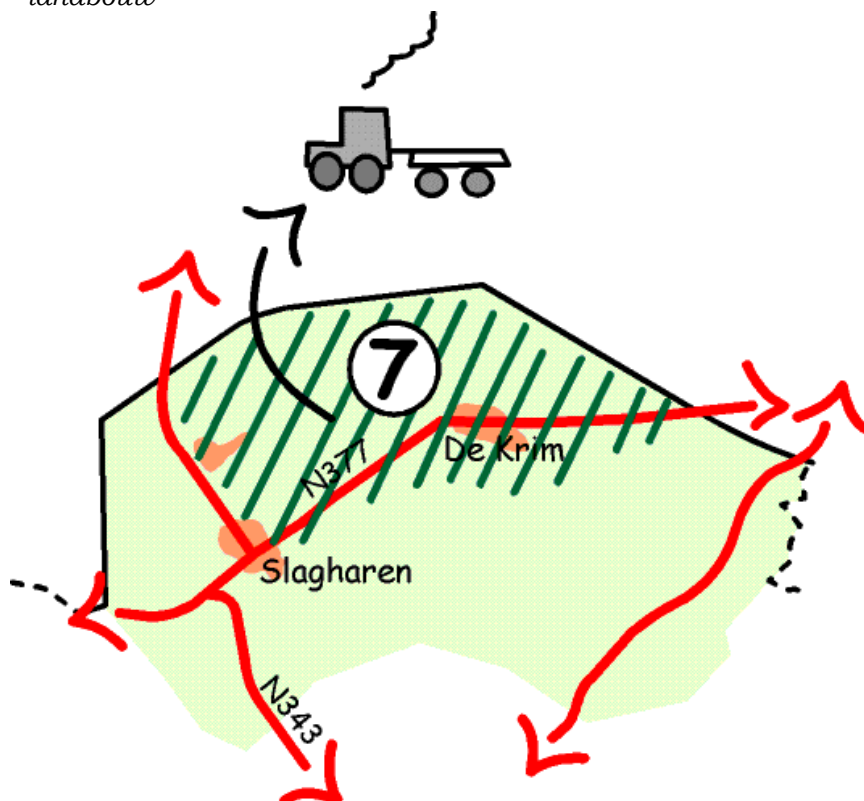
- *veenontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *openheid*
- *strak*
- *lintbebouwing*
- *bijzondere object: vloeivelden De Krim*

Huidige functies:

- *landbouw*

8. Collendoorn

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

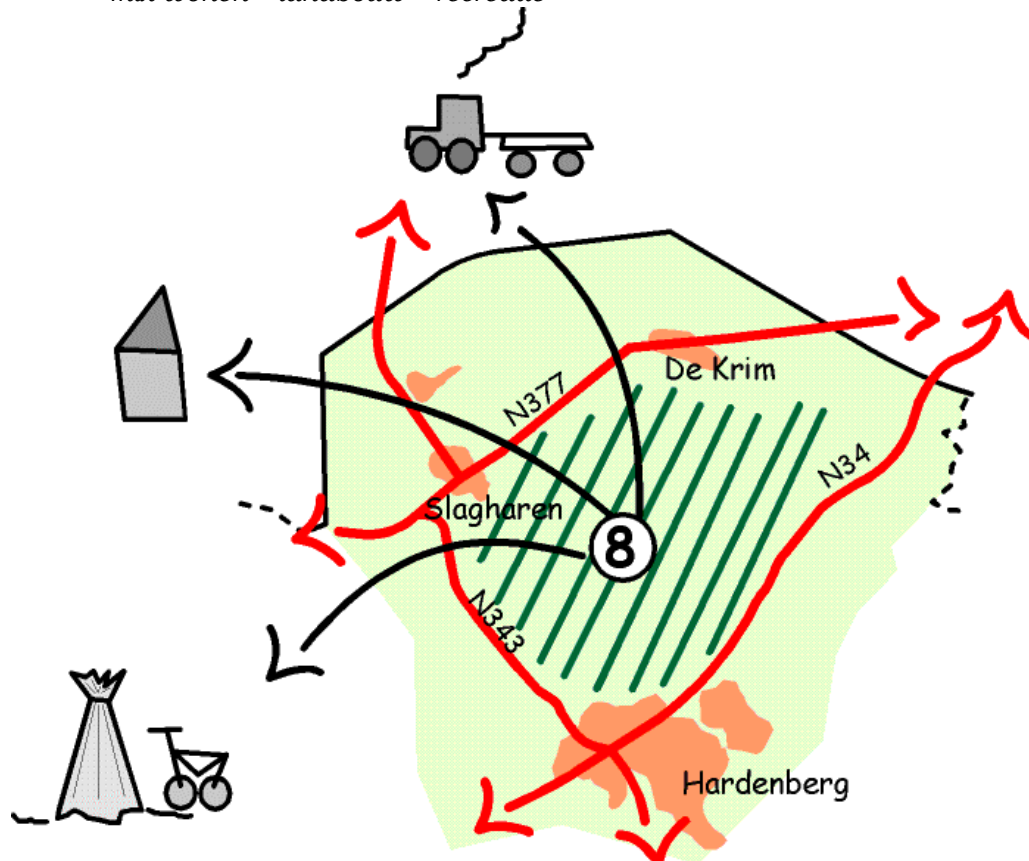
- *essen en kampenlandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*
- *singels*
- *bijzondere objecten: Lutteres*

Huidige functies:

- *mix wonen – landbouw – recreatie*

9. Vechtdal – Oost

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

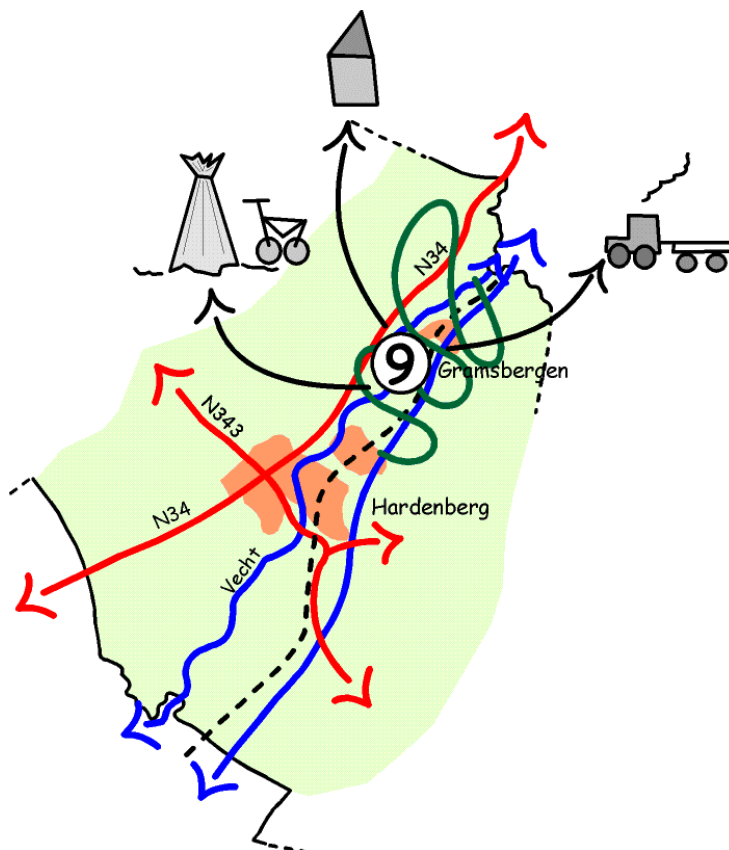
- *essen en kampenlandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*
- *bijzondere objecten: Holthoneres, Loozense linie, Engelandse bos, Haandrik*

Huidige functies:

- *mix wonen – landbouw – recreatie*
- *natuurontwikkeling*

10. Radewijk

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

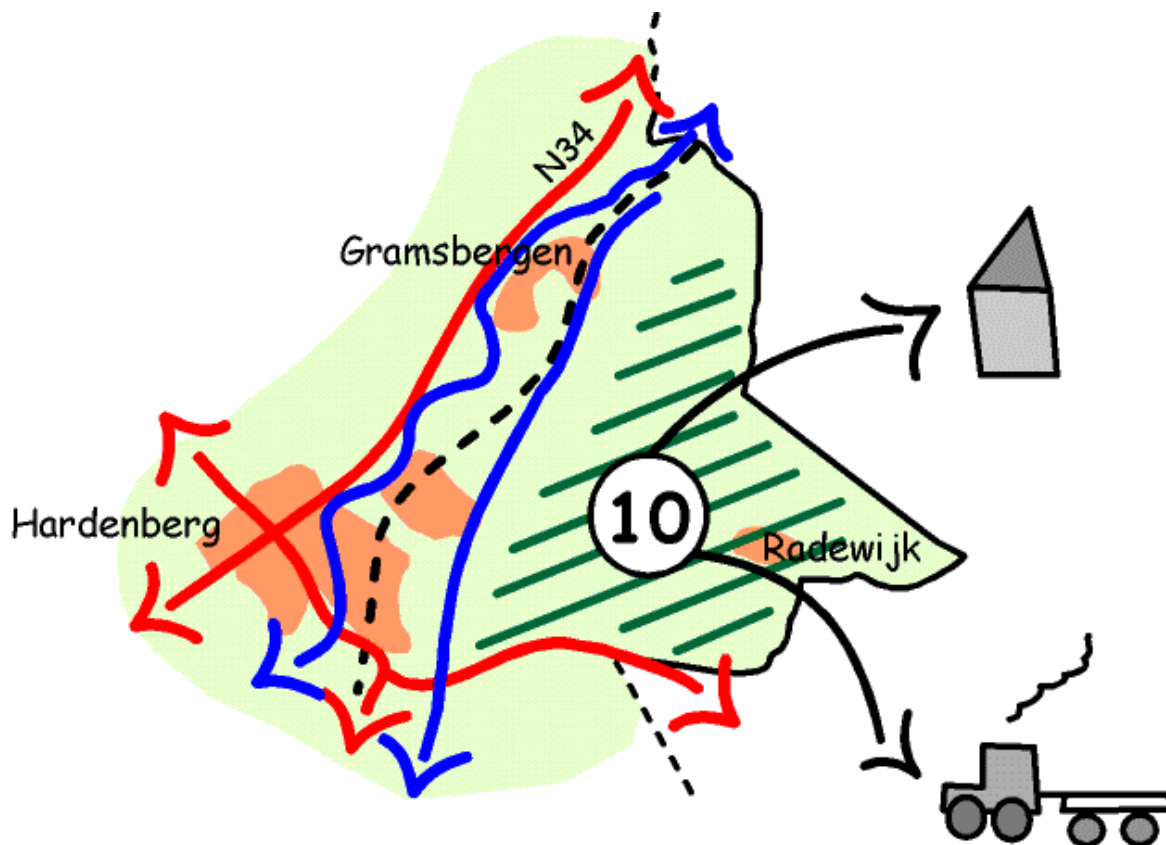
- *heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *rechtlijnig in combinatie met kleinschaligheid*

Huidige functies:

- *mix wonen – landbouw*
- *kleinschalige bedrijvigheid*

11. Bruchterveld

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

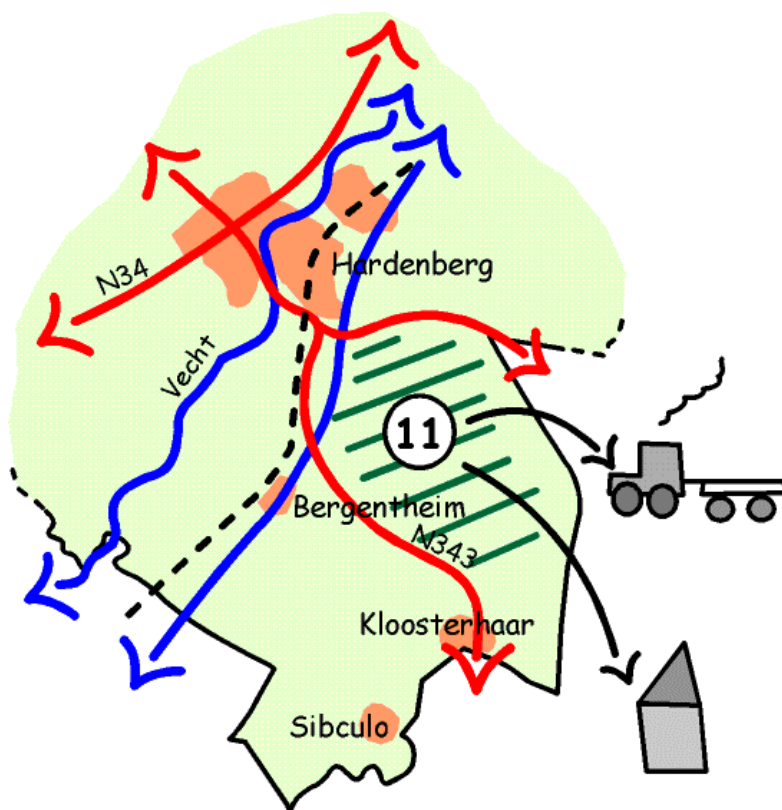
- *heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *wonen*
- *hobbyboeren*
- *kleinschalige bedrijvigheid*

12. Stuwwal

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

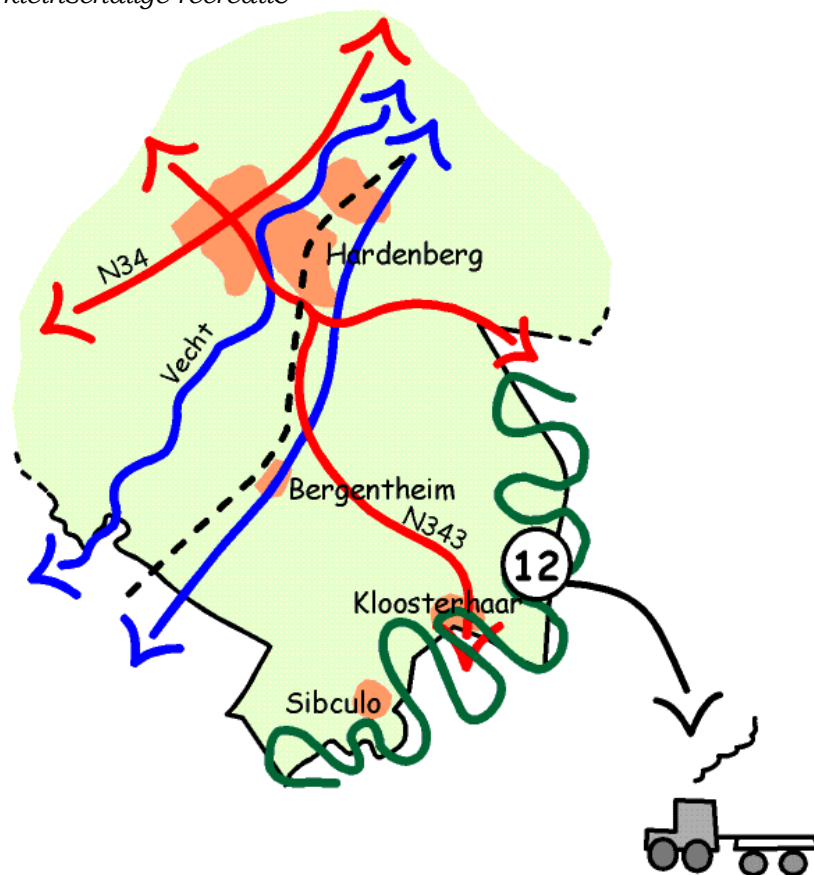
- *stuwwal*

Landschapsbeeld:

- *glooiend*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *zandwinning*
- *kleinschalige recreatie*

13. **Bergentheim – Zuid**

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

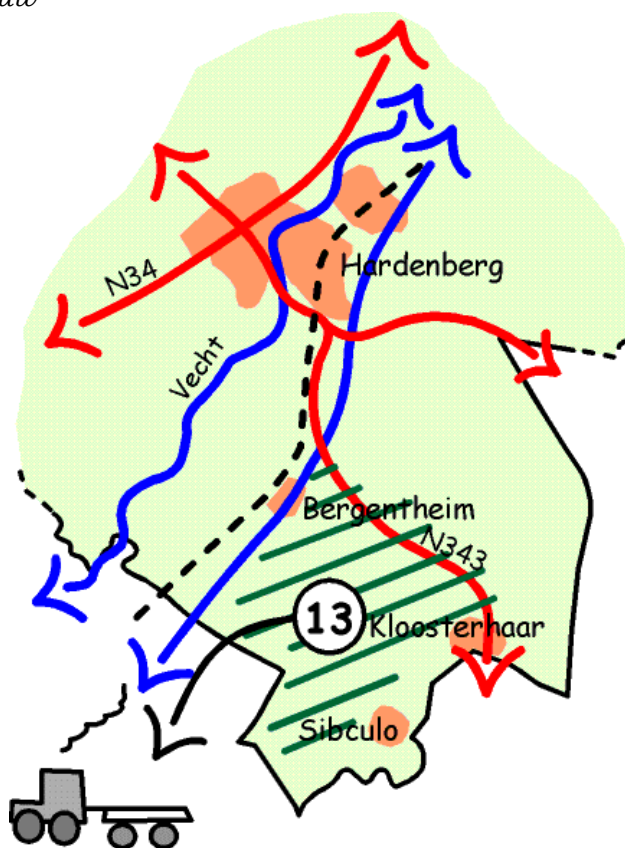
- *veenontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *open*
- *vlak*
- *wijkenstructuur*

Huidige functies:

- *landbouw*

14. Omgeving Mariënberg t/m Brucht

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

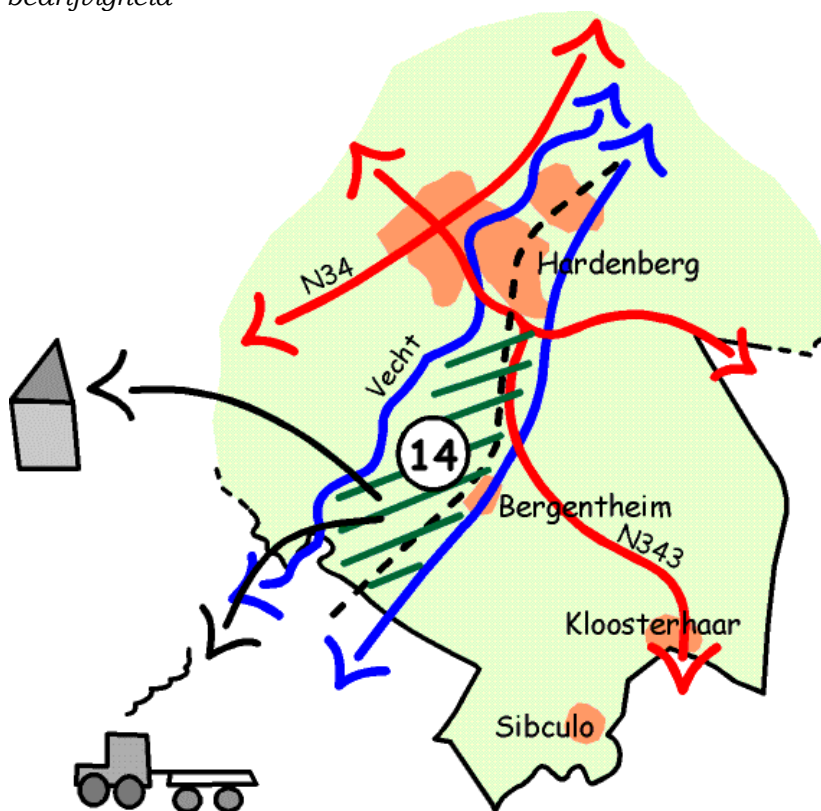
- *heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *open*
- *kleinschalig*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *wonen*
- *bedrijvigheid*

15. Vechtdal – West

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

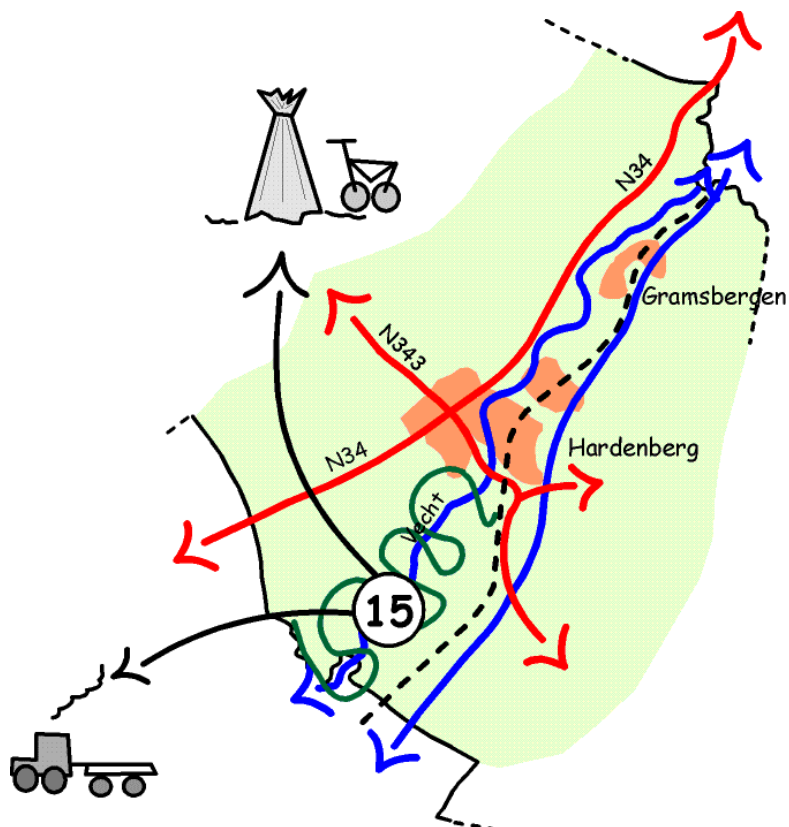
- *essen en kampenlandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*

Huidige functies:

- *landbouw*
- *recreatie*
- *water*
- *natuurontwikkeling*

16. Staatsbos/Oldemeijer

Gebiedskenmerken:

Landschapstype:

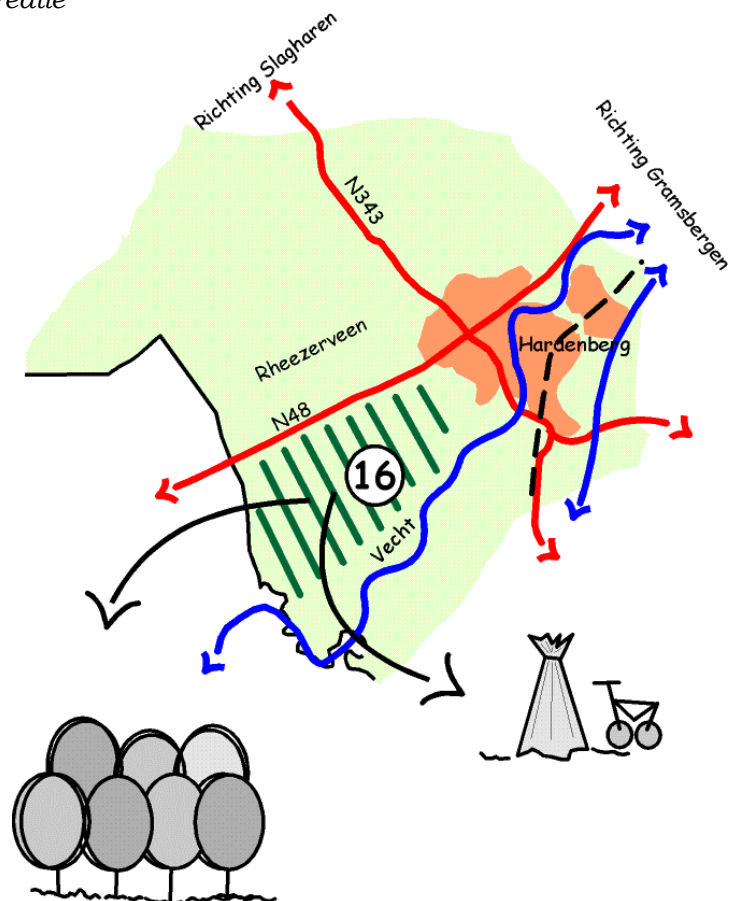
- *heideontginningslandschap*

Landschapsbeeld:

- *kleinschalig*
- *bos*

Huidige functies:

- *bos*
- *recreatie*

2 Reestdal

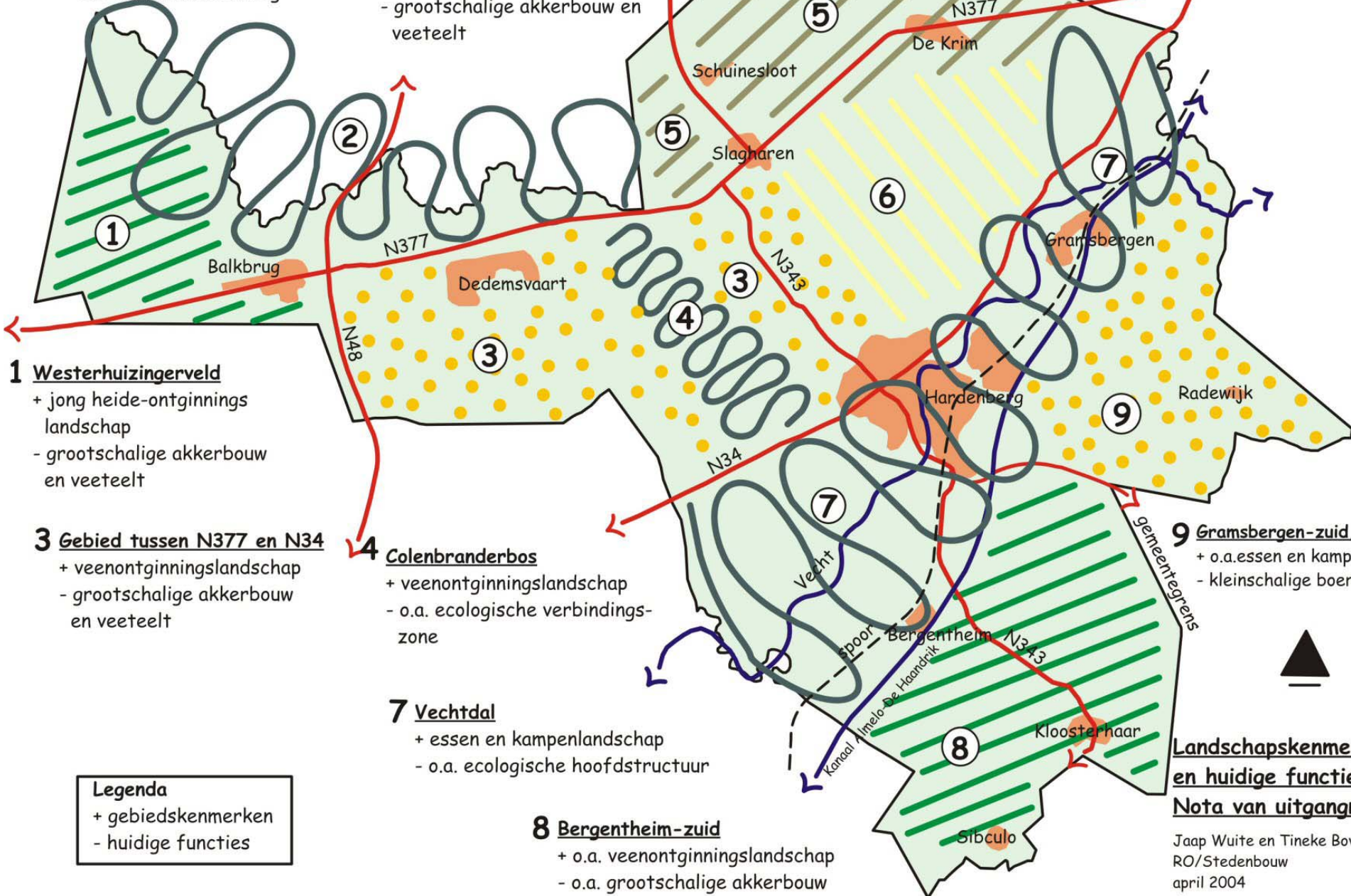
- + essen en kampenlandschap
- o.a. natuurontwikkeling

5 Slagharen-oost, De Krim

- + veenontginningslandschap
- grootschalige akkerbouw en veeteelt

6 Collendoorn

- + essen en kampenlandschap
- kleinschalige boerenbedrijven

1 Westerhuizingerveld

- + jong heide-ontginningslandschap
- grootschalige akkerbouw en veeteelt

3 Gebied tussen N377 en N34

- + veenontginningslandschap
- grootschalige akkerbouw en veeteelt

4 Colenbranderbos

- + veenontginningslandschap
- o.a. ecologische verbindingzone

7 Vechtdal

- + essen en kampenlandschap
- o.a. ecologische hoofdstructuur

8 Bergentheim-zuid

- + o.a. veenontginningslandschap
- o.a. grootschalige akkerbouw en veeteelt

9 Gramsbergen-zuid, Radewijk

- + o.a.essen en kampenlandschap
- kleinschalige boerenbedrijven

Legenda

- + gebiedskenmerken
- huidige functies

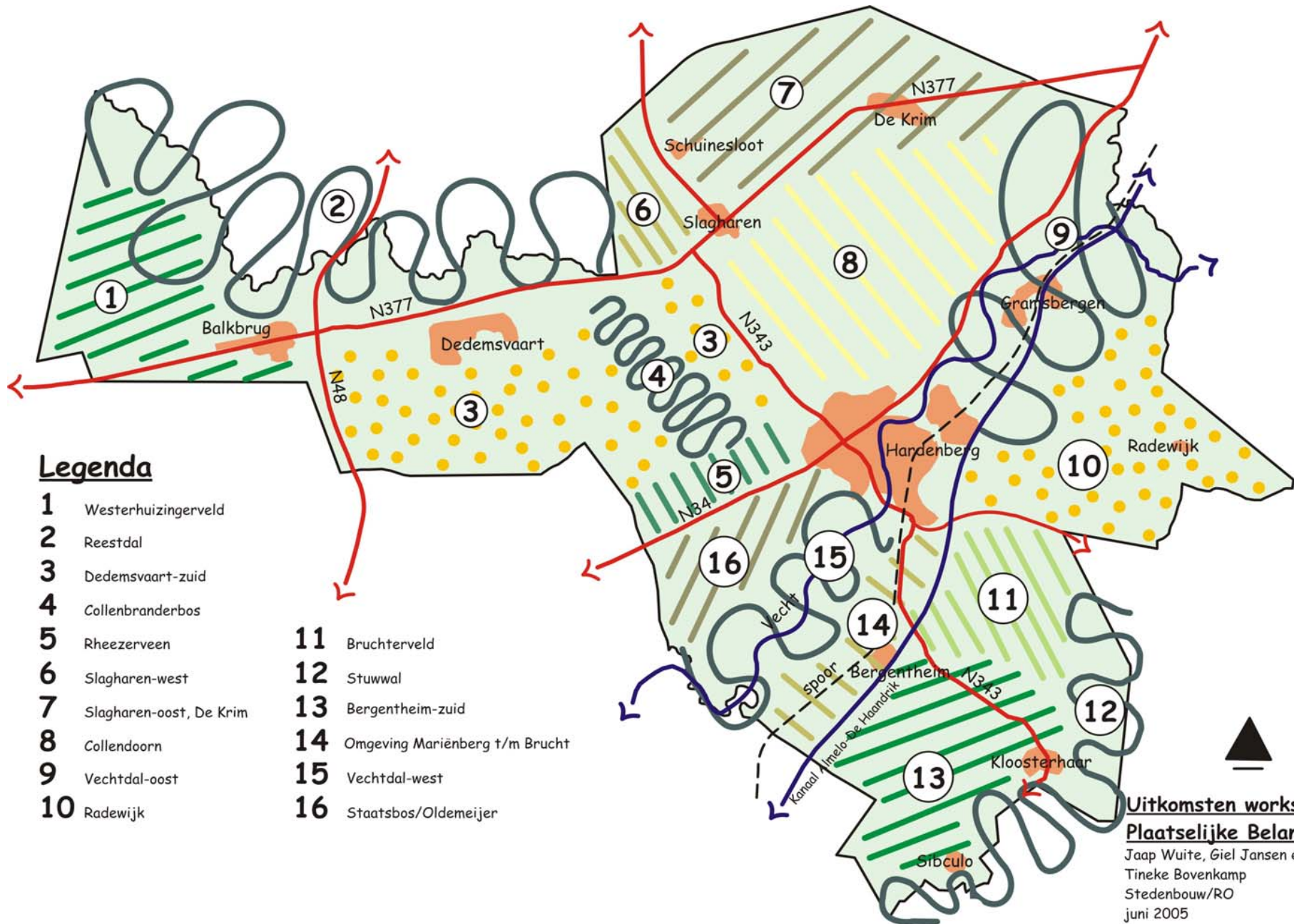
Landschapskenmerken

en huidige functies

Nota van uitgangspunten

Jaap Wuite en Tineke Bovenkamp
RO/Stedenbouw
april 2004

Legenda

1 Westerhuizingerveld	11 Bruchterveld
2 Reestdal	12 Stuwwal
3 Dedemsvaart-zuid	13 Bergentheim-zuid
4 Collenbranderbos	14 Omgeving Marienberg t/m Brucht
5 Rheezerveen	15 Vechtdal-west
6 Slagharen-west	16 Staatsbos/Oldemeijer
7 Slagharen-oost, De Krim	
8 Collendoorn	
9 Vechtdal-oost	
10 Radewijk	

▲ 2
Kaart

Uitkomsten workshops
Plaatselijke Belangen
 Jaap Wuite, Giel Jansen en
 Tineke Bovenkamp
 Stedenbouw/RO
 juni 2005

2 Reestdal

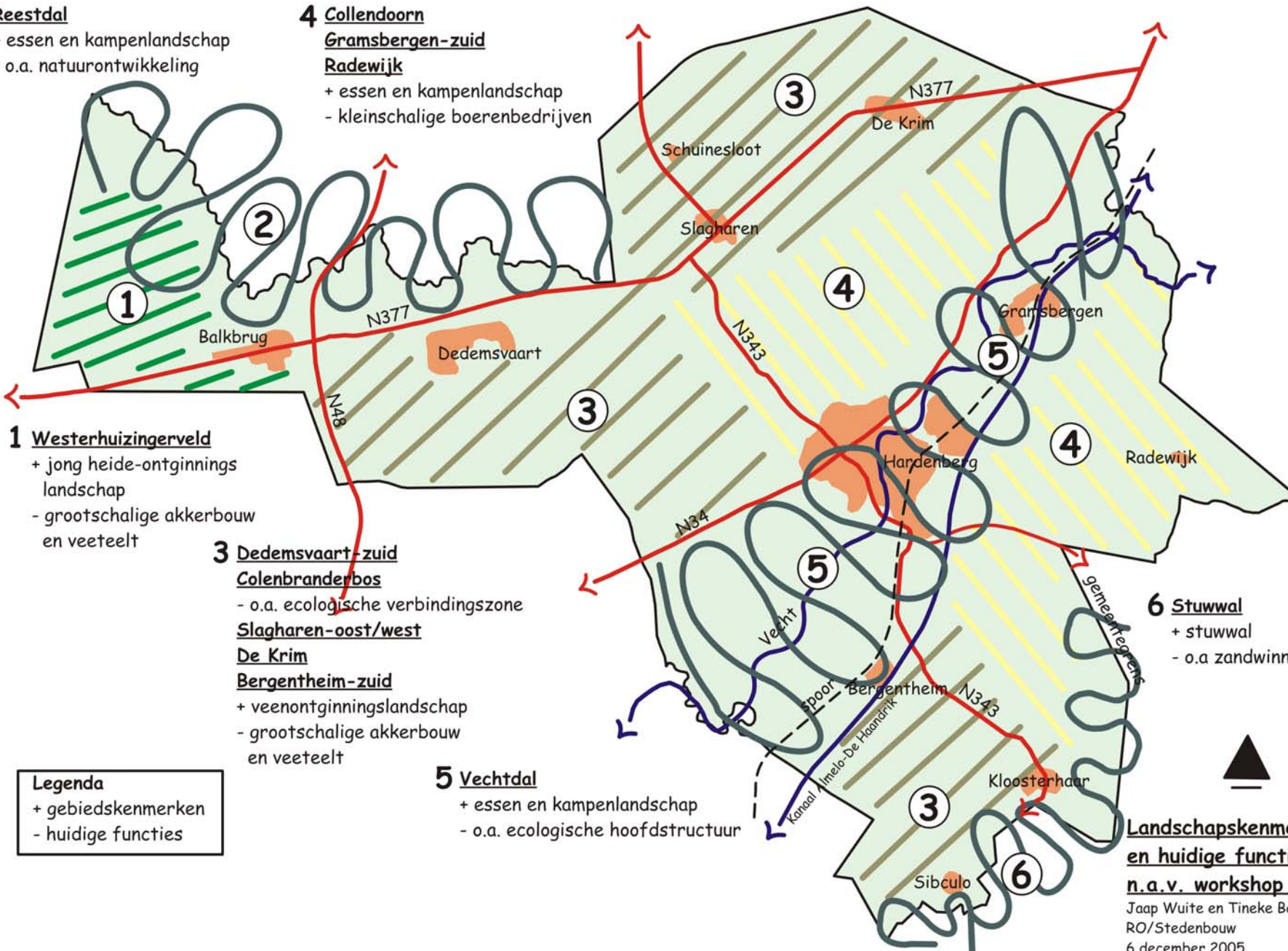
- + essen en kampenlandschap
- o.a. natuurontwikkeling

4 Collendoorn

Gramsbergen-zuid

Radewijk

- + essen en kampenlandschap
- kleinschalige boerenbedrijven

1 Westerhuizingerveld

- + jong heide-ontginnings landschap
- grootschalige akkerbouw en veeteelt

3 Dedemsvaart-zuid

Colenbranderbos

- o.a. ecologische verbindingzone

Slagharen-oost/west

De Krim

Bergentheim-zuid

- + veenontginningslandschap
- grootschalige akkerbouw en veeteelt

5 Vechtdal

- + essen en kampenlandschap
- o.a. ecologische hoofdstructuur

6 Stuwwal

- + stuwwal
- o.a. zandwinning

Legenda

- + gebiedskenmerken
- huidige functies

3

Kaart

Landschapskenmerken en huidige functies

n.a.v. workshop intern

Jaap Wuite en Tineke Bovenkamp

RO/Stedenbouw

6 december 2005

